

FONDACIJA CURE

Korak po korak

Priručnik za tvoju
ekonomsku slobodu

Tvoje vrijeme.
Tvoja snaga.
Tvoja nova priča.

Autor: doc. dr. Faruk Hadžić

Naslov: **Korak po korak
Priručnik za tvoju ekonomsku slobodu**

Autor: doc. dr. Faruk Hadžić
Voditeljica projekta: Denija Hidić
Dizajn i prelom: Tanja Ćurić
Lektura: Enida Čamdžić
Izdavačice: Fondacija CURE, 2025. godina
Za izdavačicu: Jadranka Miličević

© Fondacija CURE/ 2025

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije cijele publikacije ili njenih dijelova je poželjno, uz prikladno navođenje izvora i obavezno prethodno pismeno informisanje izdavačica na e-mail: info@fondacijacure.org

Ovu publikaciju u potpunosti ili djelimično finansijski podržavaju Švedska i Fondacija Kvinna till Kvinna, koji se ne moraju nužno slagati sa svim stavovima iznesenim u publikaciji. Stavovi i mišljenja isključiva su odgovornost autora.

ISBN 978-9926-413-24-8

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH
pod ID brojem **65492230**

FONDACIJA CURE

Korak po korak

Priručnik za tvoju ekonomsku slobodu

Autor: doc. dr. Faruk Hadžić

***Tvoje vrijeme. Tvoja snaga.
Tvoja nova priča.***

Sarajevo, 2025.

SADRŽAJ

UVOD – DOBRODOŠLA U SVOJU NOVU PRIČU	8
<i>Kako koristiti ovaj priručnik</i>	10
Čitaj ga svojim tempom	10
Piši po njemu – napravi ga svojim	10
Vraćaj mu se kada ti treba snaga	11
Radi zadatke odmah – ne čekaj „savršeni trenutak“	11
<i>Šta možeš očekivati od ovog priručnika?</i>	12
TVOJE PRAVO NA RAD I EKONOMSKU SLOBODU	13
<i>Šta ti zakon garantira?</i>	13
Ustavna i zakonska zaštita tvojih prava	13
Tvoja ključna prava kao tražiteljice posla i radnice	14
Posebna zaštita za ranjive kategorije žena	14
Prava nisu uvijek automatski ostvarena – ali ih možeš zahtijevati	15
<i>Prava kada si nezaposlena</i>	15
Pravo na zdravstveno osiguranje	15
Pravo na novčanu naknadu	16
Pravo na pomoć pri zapošljavanju	17
Pravo na prioritetne mjere za ranjive grupe	17
<i>Prava kada si zaposlena</i>	18
Pravo na ugovor o radu	18
Pravo na pravične uslove rada	19
Pravo na zaštitu tokom trudnoće i roditeljstva	19
Pravo na sindikalno organiziranje	20
Šta ako se prava krše?	20
<i>Gdje tražiti pomoć ako se prava krše</i>	21
Inspektorat rada	21
Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine	22
Službe za besplatnu pravnu pomoć	22
Sindikati i organizacije za zaštitu radničkih prava	23
Kada ići na sud?	23
PRVI KORACI KA ZAPOSLENJU	25
<i>Šta znači biti aktivna tražiteljica posla</i>	25

Prijava na zavod za zapošljavanje	25
Aktivno traženje – šta to stvarno znači?	26
Male, ali važne navike aktivne tražiteljice posla	26
Kako izgleda tržište rada danas	27
Tržište rada je dinamično i zahtjevno	28
Veliki broj poslova se nudi, ali zahtjevi su različiti	28
Online prisutnost postaje važna	29
Fleksibilnost i spremnost na promjene su ključ	29
Mitovi i realnost: šta treba znati odmah	30
Mit: „Ako niko ne zove, znači da nisam dovoljno dobra.“	30
Mit: „Nema više poslova u Bosni i Hercegovini.“	31
Mit: „Ako ne znam savršeno strani jezik, ne mogu naći posao.“	31
Mit: „Ako me odbiju, bolje je da odustanem.“	31
Gdje tražiti prilike	32
Zavodi za zapošljavanje	32
Online portali i društvene mreže	33
Direktno kontaktiranje kompanija	33
Mreža poznanstava (networking)	34
Sajmovi zapošljavanja, obuke i programi podrške	34
PLANIRAJ SVOJ PUT – KREIRAJ SVOJ LIČNI PLAN	36
SMART ciljevi: Šta želiš? Kada? Kako?	36
Šta znači SMART?	36
Zašto su SMART ciljevi važni?	37
Kako postaviti svoj prvi SMART cilj?	37
Mini zadatak: Tvoj prvi SMART cilj	38
Tvoj prvi zadatak – napiši svoj kratki plan	39
Kako napisati svoj kratki plan?	39
Mini vodič za pisanje tvog plana	39
Šablon za tvoj prvi kratki plan	40
Male pobjede – Kako slaviti svaki korak?	42
Šta su male pobjede?	42
Zašto je važno slaviti male pobjede?	42
Kako možeš slaviti svoje male pobjede?	43
Male pobjede danas – velike promjene sutra	43
Podsjetnici za svakodnevnu motivaciju	44
Zašto su važni svakodnevni podsjetnici?	44
Ideje za tvoje lične podsjetnike	44

Kako ostati motivirana kada dođu teži dani?	45
TVOJI ALATI ZA USPJEH	46
<i>Kako napisati dobar CV</i>	46
Šta CV treba sadržavati?	46
Pravila za pisanje dobrog CV-ja	46
Šta izbjegavati u CV-ju?	47
Primjer strukture jednostavnog CV-ja	48
Mini zadatak: Napiši nacrt svog CV-ja	49
<i>Kako napisati motivaciono pismo</i>	49
Šta motivaciono pismo treba sadržavati?	49
Pravila za pisanje učinkovitog motivacionog pisma	50
Primjer jednostavne strukture motivacionog pisma	51
Najčešće greške koje trebaš izbjeći	52
Mini zadatak: Napiši skicu svog motivacionog pisma	52
<i>Kako se pripremiti za intervju</i>	53
Prije intervjuja – Šta trebaš uraditi?	53
Tokom intervjuja – Kako se ponašati?	53
Najčešća pitanja na intervjuima	54
Nakon intervjuja – Šta učiniti?	54
<i>Decision Matrix: kako donijeti dobru odluku između više ponuda</i>	55
Šta je Decision Matrix?	55
Kako napraviti svoju matricu odlučivanja?	56
Primjer jednostavne matrice odlučivanja	56
Na šta dodatno obratiti pažnju prije konačne odluke	57
TVOJ LIČNI RAZVOJ: WORKBOOK ZADACI	58
<i>Ispuni tri svoje najveće snage</i>	58
Šta su tvoje snage?	58
Zašto je važno znati svoje snage?	58
Kako prepoznati svoje tri najveće snage?	59
Workbook zadatak	59
Dodatni zadatak (opcionalno)	60
<i>Popiši 10 organizacija u kojima želiš raditi</i>	60
Zašto praviti listu organizacija?	61
Kako izabrati firme za svoju listu?	61
Workbook zadatak	62
Dodatni koraci (opcionalno)	62

Koje vještine i kompetencije već imaš? (Samoprocjena)	63
Šta su vještine i kompetencije?	63
Kako prepoznati svoje vještine i kompetencije?	64
Workbook zadatak: Tvoja lista vještina	65
Dodatni zadatak (opcionalno)	65
Tvoje vrijednosti: Šta ti je zaista važno u poslu i životu	66
Šta su tvoje vrijednosti?	66
Zašto je važno poznavati svoje vrijednosti pri traženju posla?	67
Workbook zadatak: Tvoje najvažnije vrijednosti	67
Kako koristiti svoje vrijednosti u traženju posla?	68
IGRAJ I POBJEĐUJ: MINI IZAZOVI	69
Napiši CV za 20 minuta	69
Zašto pisati CV za 20 minuta?	69
Pravila izazova	69
Savjeti za pisanje pod pritiskom	70
Mini zadatak – Počni odmah!	70
Pripremi odgovor na pet čestih pitanja za intervju	70
Pitanje 1: „Možete li nam reći nešto o sebi?“	70
Pitanje 2: „Zašto želite raditi baš kod nas?“	71
Pitanje 3: „Koje su vaše najveće prednosti?“	72
Pitanje 4: „Koji su vaši najveći izazovi/slabosti?“	72
Pitanje 5: „Gdje se vidite za pet godina?“	73
Ažuriraj svoj LinkedIn profil (ili napravi ga)	74
Zašto je LinkedIn važan?	75
Šta trebaš imati na svom LinkedIn profilu?	75
Mini zadatak – Kako da kreneš odmah	75
Bonus savjeti za jači LinkedIn utisak	76
Prva prijava na oglas: korak koji slavimo!	76
Zašto slaviti prvu prijavu?	77
Mini zadatak – Šta trebaš uraditi?	77
Kako proslaviti svoju prvu prijavu?	77
ZAKLJUČNO: TVOJE VRIJEME JE SADA	78
Kratka motivacija za dalje	78
Poziv da nastaviš koračati svojim tempom	78
Podsjetnik: nisi sama na ovom putu	70

UVOD – DOBRODOŠLA U SVOJU NOVU PRIČU

Draga čitateljice,

Već samim time što si otvorila ovaj priručnik, napravila si prvi korak. Korak koji govori da vjeruješ u sebe, čak i onda kada možda ponekad sumnjaš. Korak koji govori da želiš promjenu. I znaj – to je najveći korak koji ćeš napraviti.

„Korak po korak: Priručnik za tvoju ekonomsku slobodu“ napisan je s idejom da ti bude saputnik. Ne obična brošura koju pročitaš i odložiš, već praktičan alat koji ćeš nositi sa sobom, koristiti, dopunjavati, preslagivati – baš kao što život često traži od nas.

Ovaj priručnik nije napisan formalnim, dalekim jezikom. Pišemo ti kao prijateljici. Kao ženi koja zna da život nije uvijek lagan, ali zna i da u svakoj od nas postoji snaga koju samo treba probuditi.

Nećemo ti davati prazne savjete.

Niti ćemo ti reći da će sve biti lako.

Ali hoćemo pokazati da svaki mali korak vrijedi. Da tvoje vrijeme dolazi – onog trenutka kada odlučiš da kreneš.

Ako trenutno živiš s nekim ko te kontrolira, vrijeđa, zastrašuje ili ti uskraćuje pravo na novac – znaj da nisi sama.

Nisi jedina – mnoge žene su bile tu gdje si sada. Mnoge su prošle kroz tišinu i nevidljive zidove nasilja.

Možda ti ovaj priručnik neće odmah dati sve odgovore, ali može ti pomoći da počneš razmišljati o putu kojim želiš krenuti. O svojim opcijama. O svojoj budućnosti.

U dijelu ovog priručnika korist ćemo i saznanja iz letka „Ko ti kontroliše novčanik?“ – jer želimo da otvoreno govorimo o ekonomskom nasilju. O tome kako ga prepoznati i o tome kako se iz njega izvući.

Možda još uvijek ne vjeruješ u to do kraja – i to je u redu.
Ali mi vjerujemo.

Vjerujemo da možeš.
Vjerujemo da zaslu Źuješ.
Vjerujemo da je *tvoje vrijeme – sada*.

Kako koristiti ovaj priručnik?

Ovaj priručnik nije obična knjiga.

Ne čita se kao roman koji završiš u jednom dahu.

Ovo je tvoj **lični alat za akciju, podršku i planiranje**.

Ovaj priručnik je tvoja privatna mapa – a ti si ona koja bira pravac i tempo.

Zato ga koristi živim tempom svog života, svojih emocija, svojih izazova i svojih pobjeda.

Čitaj ga svojim tempom

Nema žurbe.

Neke stranice ćeš možda pročitati brzo, neke će te zaustaviti na duže vrijeme.

Možda će te neka pitanja ili zadaci natjerati da zastaneš, da razmisliš, da se suočiš s osjećajima koje si dugo potiskivala.

To je u redu. To je znak da radiš važan posao – posao na sebi.

Ako osjetiš da ti treba pauza, uzmi je.

Vrati se kada budeš spremna.

Nema „pravog“ ili „pogrešnog“ načina da koristiš ovaj priručnik. Važno je samo da se krećeš – korak po korak.

Piši po njemu – napravi ga svojim

Ovaj priručnik je živi dokument.

Ne treba ostati čist i uredan.

Treba nositi tvoj rukopis, tvoje misli, tvoje planove, tvoje snove.

Zato uzmi olovku ili bojice – i piši, podvlači, dopisuj, škrabaj po marginama ako treba.

Što više svoje energije ostaviš na ovim stranicama, to će priručnik više odražavati tvoju stvarnu snagu i napredak.

Kada ga jednom pogledaš za mjesec, šest mjeseci ili godinu, vidjećeš koliko si zapravo daleko stigla.

Vraćaj mu se kada ti treba snaga

Biće dana kada ćeš osjećati da ne ideš nigdje.

Biće trenutaka kada ćeš misliti da su tvoji napori uzaludni.

Biće sumnji.

Tada otvori stranicu gdje si zapisala **zašto si počela**.

Pogledaj svoje ciljeve.

Sjeti se svojih malih pobjeda koje si ovdje zabilježila.

Pogledaj sve što si već prošla – i shvati koliko si zapravo snažna.

Ovaj priručnik nije samo da ti pokaže put.

On je i da te podsjeti koliko već jesi na putu.

Radi zadatke odmah – ne čekaj „savršeni trenutak”

Savršeni trenutak ne postoji.

Čekajući „pravo vrijeme“, možemo izgubiti mjesece, pa i godine.

Zato svaki zadatak koji vidiš – pokušaj uraditi odmah.

Nema veze ako tvoji odgovori nisu savršeni.

Važno je da pokreneš misli, emocije, planove.

Svaki upisan cilj, svaka zabilješka, svaki ispunjeni izazov – mali je korak prema tvojoj većoj sigurnosti, tvojoj većoj slobodi.

Ako staneš i napišeš samo jednu rečenicu danas, to je već mnogo više nego da si samo okrenula stranicu.

Ovaj priručnik je tvoj alat. Tvoj dnevnik. Tvoja snaga u rukama.

Koristi ga slobodno. Piši. Planiraj. Sanjaj. Griješi. Briši. Nastavljaš.

Jer ovo nije samo put do posla.

Ovo je put do nove verzije tebe – snažnije, hrabrije, slobodnije.

Šta možeš očekivati od ovog priručnika?

Ovaj priručnik je osmišljen tako da te vodi **korak po korak** kroz važne faze procesa osnaživanja i zapošljavanja.

Nije preopterećen teškom teorijom, niti je napisan kao suhoparan pravni tekst.

Umjesto toga, zamišljen je kao **praktičan vodič** koji te ohrabruje, daje ti konkretne alate i pruža ti podršku tamo gdje je najviše potrebna.

Kroz stranice koje slijede, možeš očekivati:

- **Upoznavanje sa svojim pravima i mogućnostima** – Na jednostavan i razumljiv način saznaćeš koja ti prava pripadaju dok tražiš posao, kada se zaposliš, i kako se možeš zaštititi ako ti ta prava budu ugrožena.
- **Kreiranje ličnog plana i ciljeva** – Pomoći ćemo ti da jasno definiraš šta želiš postići, kako da postaviš ostvarive ciljeve i kako da korak po korak gradiš svoj profesionalni put.
- **Praktične alate za zapošljavanje** – U priručniku ćeš pronaći predloške i savjete kako da napišeš kvalitetan životopis (CV), motivaciono pismo i kako da se uspješno pripremiš za razgovor za posao. Također ćeš naučiti kako donositi bolje odluke kada biraš između različitih prilika.
- **Vježbe za upoznavanje sebe i svojih snaga** – Posebne sekcije posvećene su tome da prepoznaš svoje talente, vještine i prednosti, te da naučiš kako ih najbolje predstaviti budućim poslodavcima.
- **Mini izazove za dodatnu motivaciju** – Mali, praktični zadaci osmišljeni su da te pokrenu, ojačaju tvoju samopouzdanost i pomognu ti da korak po korak napreduješ prema svom cilju.

Ovaj priručnik je tu da ti bude ruka podrške, ali i alat u tvojoj ruci. Kroz svaku vježbu, zadatak i savjet, tvoje mogućnosti će postajati sve jasnije, tvoji planovi sve čvršći, a tvoje samopouzdanje sve veće. Jer svaka promjena počinje malim, odlučnim koracima. I ovaj put počinje upravo ovdje – s tobom.

TVOJE PRAVO NA RAD I EKONOMSKU SLOBODU

Šta ti zakon garantira?

Pravo na rad jedno je od osnovnih ljudskih prava i temelj tvoje ekonomske slobode.

Rad nije samo sredstvo za preživljavanje – rad je tvoj alat za izgradnju dostojanstva, neovisnosti i osjećaja vrijednosti u društvu. Zato su tvoje mogućnosti da pronađeš posao i budeš zaštićena dok radiš pravno regulirane na više nivoa.

Ustavna i zakonska zaštita tvojih prava

Tvoje pravo na rad u Bosni i Hercegovini zaštićeno je:

- **Ustavom Bosne i Hercegovine** koji garantira svim građanima i građankama jednakost pred zakonom, uključujući pravo na rad i slobodno biranje zaposlenja.
- **Zakonom o radu Federacije Bosne i Hercegovine** koji uređuje radne odnose, prava i obaveze poslodavaca i zaposlenih, kao i zaštitu prava tokom trajanja radnog odnosa.
- **Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine** koji posebno štiti žene od diskriminacije pri zapošljavanju, unaprjeđenju, uslovima rada i otkazu, te promovira aktivne mjere za postizanje stvarne jednakosti na tržištu rada.
- **Međunarodnim konvencijama** kao što su Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i različite konvencije Međunarodne organizacije rada (ILO) koje BiH priznaje.

Ovi zakoni nisu samo riječi na papiru. Oni su štiti. I imaš puno pravo da ga koristiš.

Tvoja ključna prava kao tražiteljice posla i radnice

U praksi, to znači da ti pripadaju:

- Pravo na pristup zapošljavanju bez diskriminacije na osnovu spola, godina, bračnog statusa, porodičnog života, invaliditeta, nacionalnog porijekla, rodne ili seksualne orijentacije ili bilo koje druge osobine.
- Pravo na jednake uslove rada i jednak tretman bez obzira na to da li si žena, majka, mlada osoba ili dugotrajno nezaposlena.
- Pravo na pravičnu i dostojanstvenu zaradu koja odgovara vrsti, težini i odgovornosti posla koji obavljaš.
- Pravo na sigurnost i zdravlje na radnom mjestu što znači da tvoj poslodavac/kinja mora osigurati sigurne radne uslove i zaštitnu opremu kada je potrebna.
- Pravo na slobodu sindikalnog organiziranja i kolektivno pregovaranje ako se želiš priključiti sindikatu ili učestvovati u zaštiti svojih prava na kolektivnom nivou.
- Pravo na zaštitu u slučaju trudnoće i roditeljstva uključujući zabranu otkaza zbog trudnoće i pravo na porodiljsko odsustvo.
- Pravo na pravnu zaštitu u slučaju da tvoje pravo bude ugroženo, kroz inspekcijske organe, zavode za zapošljavanje, pravobranilaštva i sudove.

Posebna zaštita za ranjive kategorije žena

Zakon dodatno prepoznaje i štiti žene koje pripadaju posebno ranjivim grupama, uključujući:

- žene koje su preživjele nasilje u porodici
- žene s invaliditetom
- samohrane majke
- žene iz ruralnih područja
- dugotrajno nezaposlene žene.

Za ove grupe često postoje dodatne mjere podrške pri zapošljavanju, subvencije poslodavcima koji ih zaposle, kao i prioritet u nekim programima aktivne politike zapošljavanja.

Prava nisu uvijek automatski ostvarena – ali ih možeš zahtijevati

Iako su prava zagaranirana zakonom, to ne znači da će ti uvijek biti automatski priznata. Ponekad je potrebno da ih **aktivno tražiš**, da **znaš kome se možeš obratiti**, i da **prepoznaš kada je tvoje pravo povrijeđeno**.

Ovaj priručnik upravo zato postoji – da ti pruži znanje i sigurnost da tražiš ono što ti pripada.

Ne kao milostinju.

Nego kao ono što ti je **zajamčeno**.

Zapamti:

- Znanje o svojim pravima nije samo informacija.
- Znanje o svojim pravima je prvi korak ka tvojoj ekonomskoj slobodi.

Prava kada si nezaposlena

Biti nezaposlena ne znači biti bez prava. Upravo suprotno – zakon ti pruža određenu zaštitu i podršku dok tražiš posao, ali samo ako se prijaviš i aktivno koristiš dostupne mogućnosti.

Prvi korak za ostvarivanje tvojih prava kao nezaposlene osobe jeste da se registriraš na službenom zavodu za zapošljavanje u svom kantonu ili entitetu. Kada se registriraš, postaješ „aktivna tražiteljica posla“, što ti otvara pristup važnim pravima i uslugama.

Pravo na zdravstveno osiguranje

Ako si prijavljena na zavod i ispunjavaš uslove, stičeš pravo na besplatno zdravstveno osiguranje koje pokriva osnovne zdravstvene usluge. Ovo osiguranje pruža zavod za zapošljavanje, bez potrebe da plaćaš doprinose iz vlastitog džepa. Zdravstveno osiguranje ti omogućava da pristupiš ljekarskoj zaštiti, preventivnim pregledima, bolničkom liječenju i lijekovima, čak i dok si bez posla.

Pravo na novčanu naknadu

U određenim slučajevima, ako si ostala bez posla zbog razloga koji nisu tvoja krivica (npr. tehnološki višak, prestanak rada poslodavca/kinje) i ako imaš dovoljno godina staža osiguranja (najčešće minimalno 8 mjeseci neprekidnog rada ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine), možeš ostvariti pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti.

Naknada:

- ima vremenski ograničeno trajanje (npr. 3, 6 ili 9 mjeseci, zavisno o stažu)
- iznos određuje zavod, u skladu s propisima i tvojom prethodnom platom
- isplaćuje se mjesečno dok si aktivno prijavljena i tražiš posao.

Važno: Pravo na novčanu naknadu nije automatsko. Moraš ga lično tražiti prilikom prijave na biro, uz popunjene obrasce i dostavljene potrebne dokaze.

Prvi korak ti treba biti da otvoriš svoj bankovni račun. Možda ti ovo izgleda kao očit korak, ali mnoge žene još uvijek nemaju svoj bankovni račun.

Iako djeluje kao mala stvar, imati vlastiti račun znači da imaš prostor koji samo ti kontroliraš. Na taj račun dolazi tvoja naknada, eventualna socijalna davanja, buduća plata – i to je tvoj početak upravljanja vlastitim novcem.

Ne moraš znati sve odgovore odmah. Samo napravi prvi korak. Ekonomska sloboda nije samo primanje novca, nego i sposobnost da ga znaš planirati, rasporediti i čuvati.

Ako si dosad bila u situaciji da je neko drugi upravljao novcem u domaćinstvu, znaj da upravljanje novcem nije stvar „pametnih“, već onih koji znaju gdje žele stići.

Pravo na pomoć pri zapošljavanju

Registracijom na zavodu stičeš pravo da koristiš:

- **Savjetovanje i profesionalno usmjeravanje** – pomoć pri izradi plana traženja posla, savjeti za karijerni razvoj.
- **Besplatne radionice i obuke** – za razvoj novih vještina ili prekvalifikaciju u tražena zanimanja.
- **Učešće u programima aktivne politike zapošljavanja** – kao što su subvencionirana zaposlenja, javni radovi, samozapošljavanje ili poticaji za žene iz ranjivih kategorija.

Kroz ove programe možeš steći nove kompetencije, povećati svoju konkurentnost na tržištu rada i otvoriti nove prilike koje ranije možda nisu bile dostupne.

Pravo na prioritetne mjere za ranjive grupe

Ako pripadaš jednoj od ranjivih grupa (npr. žene koje su preživjele nasilje, žene s invaliditetom, samohrane majke), u nekim kantonima imaš pravo na prioritetno uključivanje u programe zapošljavanja, odnosno na prednost prilikom raspodjele poticaja i mjera podrške. Neki programi nude dodatno sufinansiranje za poslodavce/kinje koji/e zaposle žene iz ranjivih grupa, čime se povećava tvoja šansa za zapošljavanje.

Tvoja prava kao nezaposlene osobe traju dokle god aktivno tražiš posao i redovno se javljaš na zavod (prema pravilima – obično svakih 30 ili 45 dana). Ako odbiješ ponuđeni posao bez opravdanog razloga ili se ne odazoveš na pozive zavoda, možeš izgubiti status aktivne tražiteljice posla i s tim povezana prava.

Dok si nezaposlena, nisi pasivna.

Tvoje registriranje, prisustvovanje obukama, prijavljivanje na oglase i aktivno traženje posla nisu samo preporuke – to su tvoji alati da ostaneš vidljiva, zaštićena i spremna za priliku koja ti dolazi.

Zapamti:

- Nezaposlenost nije kraj tvoje priče, već je vrijeme pripreme za sljedeći početak.
- Budi aktivna i prijavi se na radionice, prijavljuj se na oglase, odgovaraj na pozive s biroa.
- Iskoristi svaku edukaciju koja ti odgovara. Idi na sve obuke, kurseve i treninge koje možeš naći – bilo da ih nude javne institucije, nevladine organizacije ili online platforme.
Ako te zanima digitalni marketing, šivanje, briga o djeci, IT ili bilo koja druga oblast – uči. Jer znanje koje danas stekneš, već sutra može otvoriti nova vrata.
- Budi vidljiva, jer svaka aktivnost, svaka prijava, svako prisustvovanje nekom događaju pozicionira te kao osobu koja ne čeka – nego gradi.
- I zakon je na tvojoj strani – koristi sve što ti pripada.

Prava kada si zaposlena

Zapošljavanje nije samo prilika za zaradu.

Zapošljavanje je ulazak u svijet u kojem ti pripadaju jasno definirana prava koja štite tvoje dostojanstvo, sigurnost i ravnopravnost na radnom mjestu.

Ta prava nisu luksuz. Ona su tvoje zakonsko naslijeđe i tvoje svakodnevno oružje protiv nepravednih postupanja.

Poznavanje svojih prava kada si zaposlena znači biti spremna da ih braniš – mirno, odlučno i utemeljeno na zakonima.

Pravo na ugovor o radu

Kada započneš posao, poslodavac/kinja je dužan/na da ti ponudi pisani ugovor o radu.

Ugovor mora sadržavati osnovne informacije:

- naziv poslodavca/kinje i tvoj položaj
- opis posla i radnih zadataka
- početni datum rada i eventualno trajanje ugovora (ako je na

- određeno vrijeme)
- mjesto rada
- osnovnu platu, dodatke i način isplate
- trajanje radnog vremena
- odmor i godišnji odmor.

Bez pisanog ugovora, tvoja pravna sigurnost je ozbiljno ugrožena. Zato insistiraj da ugovor pročitaš prije potpisivanja i traži pojašnjenja ako nešto nije jasno.

Pravo na pravične uslove rada

Kao zaposlena osoba, imaš pravo na:

- Platu koja odgovara tvojoj poziciji i zakonskim minimalnim standardima.
- Radno vrijeme koje je definirano zakonom (standardno 40 sati sedmično, uz plaćene prekovremene sate).
- Plaćene pauze, dane odmora i godišnji odmor (najmanje 20 radnih dana godišnje, u skladu sa zakonom).
- Sigurne i zdrave uslove rada, uključujući opremu i zaštitu u skladu sa prirodom posla.

Također imaš pravo da budeš zaštićena od:

- mobinga (zlostavljanje i uznemiravanje na radnom mjestu)
- diskriminacije na osnovu spola, godina, invaliditeta, bračnog statusa, trudnoće, nacionalne pripadnosti ili bilo koje druge karakteristike.

Važno: Ako tvoja prava nisu poštovana, imaš pravo pokrenuti internu žalbu, prijaviti poslodavca/kinju inspekciji rada ili tražiti sudsku zaštitu.

Pravo na zaštitu tokom trudnoće i roditeljstva

Posebna zaštita je predviđena za zaposlene žene koje su trudne, rodile ili njeguju malo dijete:

- Poslodavac/kinja ti ne smije raskinuti ugovor o radu zbog trudnoće ili korištenja porodiljskog odsustva.
- Imaš pravo na plaćeno porodiljsko odsustvo – trajanje i

naknada zavise od kantonalnih propisa, ali osnovno pravo je univerzalno.

- Nakon povratka na posao, imaš pravo na iste ili slične uslove rada koje si imala prije porodijskog odsustva.

Ako neguješ dijete s posebnim potrebama ili si samohrana majka, možeš imati pravo i na dodatne oblike zaštite ili skraćeno radno vrijeme, u skladu s posebnim pravilnicima.

Pravo na sindikalno organiziranje

Imaš pravo da se učlaniš u sindikat koji zastupa tvoje interese ili da učestvuješ u njegovom radu.

Sindikat ti može pružiti:

- kolektivnu zaštitu prava
- pomoć u pregovorima o plati i uslovima rada
- pravnu podršku u slučaju sukoba s poslodavcem/kinjom.

Pravo na sindikalno organiziranje zaštićeno je međunarodnim konvencijama i zakonima BiH, i poslodavac/kinja te zbog toga ne smije diskriminirati niti vršiti pritisak.

Šta ako se prava krše?

Ako tvoje pravo kao zaposlene osobe bude prekršeno:

- Prvo pokušaj razgovarati s poslodavcem/kinjom, mirno i profesionalno.
- Ako to ne donese rezultat, možeš se obratiti inspekciji rada, podnijeti pritužbu Ombudsmenu za ljudska prava, ili pokrenuti sudski postupak.
- U mnogim slučajevima, sindikat kojem pripadaš može ti pružiti pravnu i institucionalnu podršku.

Bitno je da ne ostaneš nijema kada osjetiš da su tvoje granice povrijeđene.

Tvoje dostojanstvo na radnom mjestu je jednako važno kao i tvoja plata.

Zapamti:

- Zaposlena žena nije samo radna snaga. Ima pravo na 8 sati rada, 8 sati odmora i 8 sati za sebe – za porodicu, prijatelje/ice i lični razvoj. Ima pravo na slobodne dane, godišnji odmor i ugovor koji je štiti.
- Zaposlena žena je građanka s pravima koja štite njeno zdravlje, sigurnost, dostojanstvo i budućnost.
- Znanje o svojim pravima daje ti snagu da ih braniš.
- Znanje o svojim pravima daje ti slobodu da biraš bolje za sebe.
- I kada znaš svoja prava – onda znaš i koliko vrijediš.

Gdje tražiti pomoć ako se prava krše

Znati svoja prava je prvi korak.

Ali još je važnije znati kako ih zaštititi kada naiđeš na prepreke, nepravdu ili povrede prava na radnom mjestu.

Ako osjetiš da si diskriminirana, nepravedno tretirana, da ti nije isplaćena plata, da ti se ugrožava sigurnost ili se suočavaš s uznemiravanjem na poslu – ne moraš i ne trebaš ostati sama.

U Bosni i Hercegovini postoje mehanizmi i institucije kojima se možeš obratiti za pomoć.

Inspektorat rada

Inspektorat rada (kantonalni ili entitetski) je tvoje prvo i najvažnije službeno tijelo kojem se možeš obratiti.

Šta možeš prijaviti inspektoratu rada:

- neprijavljeni rad (rad bez ugovora i doprinosa)
- neisplatu plate, toplog obroka, prekovremenih sati
- povrede sigurnosti na radu
- nezakonito otpuštanje ili raskid ugovora
- diskriminaciju na radnom mjestu
- kršenje prava trudnica, porodilja ili roditelja.

Prijava se može podnijeti:

- lično u prostorijama inspektorata
- putem pošte
- putem telefona
- u nekim slučajevima čak i anonimno.

Važno: Zakon zabranjuje poslodavcima/kinjama da kažnjavaju radnice koje su prijavile kršenje prava. Ako te poslodavac/kinja na bilo koji način sankcionira zbog tvoje prijave, to predstavlja dodatnu povredu zakona.

Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Ako smatraš da su ti prava povrijeđena na temelju diskriminacije (spol, trudnoća, bračni status, invaliditet, nacionalnost itd.), možeš se obratiti Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH.

Ombudsmen ima mandat da:

- istraži tvoje navode
- preporuči mjeru za ispravljanje nepravilnosti
- upozori javnost ili institucije na sistemske probleme.

Postupak pred ombudsmenom je besplatan i može biti važan korak ako želiš dodatnu zaštitu svojih prava prije pokretanja sudskog postupka.

Službe za besplatnu pravnu pomoć

U mnogim kantonima i općinama postoje uredi za besplatnu pravnu pomoć, posebno namijenjeni osobama koje nemaju mogućnost da plate advokata.

Usluge koje možeš dobiti:

- pravno savjetovanje
- pisanje žalbi, tužbi i drugih dokumenata
- zastupanje pred sudovima u određenim slučajevima.

Posebna napomena: Žene koje su preživjele nasilje, žene iz marginaliziranih grupa i žene slabijih materijalnih mogućnosti često imaju pravo na prioritetnu i hitnu pravnu podršku.

Sindikati i organizacije za zaštitu radničkih prava

Ako si članica sindikata, tvoj sindikat je tvoj direktni saveznik u zaštiti prava.

Sindikati pružaju:

- pravnu pomoć
- pregovaračku podršku s poslodavcem/kinjom
- organizirano zastupanje pred institucijama.

Ako nisi članica sindikata, postoji i niz nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini koje se bave pravima radnika i pravima žena na radu, kao što su Fondacija CURE, udruženja za pomoć žrtvama diskriminacije, te organizacije koje rade na ekonomskoj emancipaciji žena.

Kada ići na sud?

Sudski postupak može biti posljednja opcija ako:

- tvoja prava nisu zaštićena upravnim ili inspekcijским postupcima
- poslodavac/kinja odbija da ispravi nepravilnosti
- pretrpjela si ozbiljnu štetu (materijalnu ili psihološku) zbog kršenja prava.

Za pokretanje tužbe obično trebaš advokata/icu, ali u mnogim slučajevima možeš dobiti besplatnu pravnu pomoć ako ispunjavaš uslove.

Bitno je znati: Za pokretanje postupka postoje rokovi. Ne smiješ čekati predugo – za neka prava rok za tužbu može biti šest mjeseci do godinu dana od trenutka kada je povreda nastala.

Zapamti:

- Kada ti se pravo krši, **imaš kome da se obratiš**.
- Ti nisi sama protiv sistema.
- Institucije, zakoni, organizacije – svi postoje da ti pomognu da zaštitish ono što ti pripada.
- Traženje pomoći nije znak slabosti.
- Traženje pomoći je znak snage i svijesti o svojoj vrijednosti.
- Ti imaš pravo na zaštitu.
- I imaš pravo reći – dosta je bilo kršenja prava.

PRVI KORACI KA ZAPOSLENJU

Šta znači biti aktivna tražiteljica posla

Biti aktivna tražiteljica posla znači više od pukog čekanja da ti se prilika sama pojavi.

Biti aktivna znači preuzeti odgovornost za svoje ciljeve i svjesno upravljati svojim vremenom i energijom kako bi što prije pronašla posao koji ti odgovara.

Aktivna tražiteljica posla je ona koja:

- planira i organizira svoje aktivnosti,
- istražuje mogućnosti,
- redovno se prijavljuje na oglase,
- koristi dostupne resurse (zavodi, portali, radionice, obuke),
- razvija i nadograđuje svoje vještine i kompetencije.

Drugim riječima, biti aktivna znači biti proaktivna, a ne pasivna učesnica u vlastitoj priči.

Prijava na zavod za zapošljavanje

Prvi praktični korak da postaneš aktivna tražiteljica posla jeste prijava u evidenciju nezaposlenih u nadležnom zavodu za zapošljavanje.

Ova prijava nije formalnost – ona ti omogućuje:

- pristup zdravstvenom osiguranju
- pristup programima podrške i poticaja
- vidljivost za potencijalne poslodavce/kinje koji koriste baze zavoda
- dokaz da aktivno tražiš zaposlenje.

VAŽNO: Ako si završila srednju školu, fakultet ili neku drugu formalnu edukaciju, imaš rok od 30 dana od dana završetka da se prijaviš na biro rada. Ukoliko propustiš ovaj rok, možeš izgubiti pravo na

pojedine oblike pomoći ili osiguranja. Zapiši datum završetka škole i odmah planiraj prijavu!

Napomena: Nakon prijave, moraš se redovno javljati na zavod (u terminima koje ti oni odrede) i dokazivati da aktivno tražiš posao, npr. donošenjem dokaza o prijavama na konkurse, obavljanjem razgovora s poslodavcima/kinjama ili pohađanjem obuka.

Aktivno traženje – šta to stvarno znači?

Aktivno traženje posla podrazumijeva da:

- Pretražuješ oglase na online platformama (npr. mojposao.ba, stranice zavoda za zapošljavanje).
- Prijavljuješ se na konkurse koji odgovaraju tvojim interesima i sposobnostima.
- Šalješ otvorene molbe kompanijama i organizacijama koje te zanimaju, čak i ako trenutno nemaju otvorene pozicije.
- Mrežiš se – razgovaraš s ljudima u svojoj okolini o tome da tražiš posao, koristiš društvene mreže poput LinkedIna za povezivanje s mogućim poslodavcima.
- Učestvuješ u radionicama i obukama, jer to ne samo da razvija tvoje vještine, već i povećava tvoje šanse da budeš primijećena.

Važno je da svoje aktivnosti vodiš **kontinuirano**, a ne povremeno. Traženje posla trebaš shvatiti kao posao sam po sebi – svakodnevni zadatak kojem pristupaš ozbiljno i organizirano.

Male, ali važne navike aktivne tražiteljice posla

Da bi ostala aktivna i motivirana, usvoji nekoliko ključnih navika:

- Postavi sebi cilj: koliko prijava želiš poslati sedmično, koliko novih firmi želiš kontaktirati?
- Vodi evidenciju i zapisuj gdje si aplicirala, koga si kontaktirala i kada možeš očekivati odgovor.
- Uči iz svake prijave, jer ako ne dobiješ odgovor ili budeš odbijena, pokušaj analizirati šta možeš poboljšati u sljedećem pokušaju.
- Održavaj motivaciju jer svaki korak, svaka prijava i svaki

razgovor su vježba koja te približava uspjehu.

Zapamti:

- **Aktivna tražiteljica posla je graditeljica svoje budućnosti.**
- Ne čeka da joj prilika dođe – ona je stvara.
- Ne čeka da neko primijeti njene kvalitete – ona ih stavlja u prvi plan.
- Vjeruje u sebe čak i kada odgovori kasne.
- Ulaže u sebe čak i kada rezultati nisu odmah vidljivi.
- Razumije da svaki pokušaj gradi vlastitu snagu i šanse.
- Ako danas napraviš samo jedan mali korak, već si učinila više nego jučer.
- I svaki taj korak vodi te bliže onome što zaslužiš – prilici da ostvariš svoj puni potencijal.

Kako izgleda tržište rada danas

Tržište rada više nije ono što je bilo prije deset ili petnaest godina. Danas se prilike brže mijenjaju, poslovi zahtijevaju nove vještine, a način na koji poslodavci/kinje traže radnice sve više se oslanja na tehnologiju i fleksibilnost. Razumjeti kako tržište rada funkcionira danas je ključno za tvoj uspjeh u traženju posla.

U tom procesu, važno je da znaš šta znaš, tj. da prepoznaš sve vještine i znanja koja već posjeduješ, čak i ako nisu dio tvoje diplome. Upravo zato je „Pasoš kompetencija“ odličan alat – pomaže ti da zapišeš, sagledaš i predstaviš sve ono što znaš da radiš, bilo da si to naučila kroz posao, volontiranje, brigu o porodici, hobbije ili svakodnevni život.

Možeš preuzeti svoj primjerak pasoša kompetencija i pogledati kako da ga popuniš na linku: https://fondacijacure.org/wp-content/uploads/2022/06/Vodic-za-ekonomsko-osnazivanje-zena_web.pdf

Tržište rada je dinamično i zahtjevno

Više nije dovoljno imati samo diplomu ili određeno zanimanje. Danas poslodavci/kinje traže kombinaciju znanja, praktičnih vještina i ličnih kvaliteta, kao što su:

- sposobnost prilagodbe novim situacijama
- spremnost na kontinuirano učenje
- vještine komunikacije i timskog rada
- osnovna digitalna pismenost
- inicijativa i samostalnost u radu.

Poslodavci/kinje sve češće zapošljavaju ne samo na osnovu formalnog obrazovanja, već i na osnovu potencijala da osoba raste i razvija se na poslu.

Tvoj životopis treba prikazati ne samo šta si naučila u školi, već i šta znaš raditi, koje vještine posjeduješ i koliko si spremna da učiš dalje.

Veliki broj poslova se nudi, ali zahtjevi su različiti

U Bosni i Hercegovini, kao i širom svijeta, postoje sektori u kojima se poslovi nude redovno:

- trgovina i uslužne djelatnosti
- zdravstvo i njega
- IT sektor i digitalne usluge
- turizam i ugostiteljstvo
- građevinarstvo i proizvodnja.

Međutim, ne postoji idealno tržište gdje se svako zanimanje jednako traži.

Neki sektori brzo rastu i traže više radne snage, dok su drugi ograničeni.

Možda ćeš morati biti spremna da razmotriš i zanimanja koja ranije nisi uzimala u obzir, ili da stekneš dodatne vještine kroz kratke obuke i prekvalifikacije.

Online prisutnost postaje važna

Sve više poslova se oglašava isključivo putem interneta – na specijaliziranim portalima za zapošljavanje, društvenim mrežama poput LinkedIna, pa čak i na stranicama samih kompanija.

Također, poslodavci/kinje sve češće prije intervjua provjere kandidatkinje na internetu.

Šta to znači za tebe?

- Pripremi osnovni profesionalni profil na platformama kao što je LinkedIn, čak i ako nemaš puno iskustva.
- Vodi računa o tome kakav dojam ostavljaš na internetu – sve što je javno dostupno postaje dio tvoje „online reputacije”.
- Aktivno prati portale za zapošljavanje i nauči kako brzo prepoznati ozbiljne i kvalitetne oglase.

Fleksibilnost i spremnost na promjene su ključ

Danas mnoge firme traže radnice koje su spremne:

- raditi i u hibridnom modelu (djelimično od kuće, djelimično iz ureda)
- prihvatiti početne pozicije kako bi napredovale interno
- brzo učiti nove zadatke i koristiti nove alate i tehnologije.

U nekim slučajevima, fleksibilnost može biti odlučujući faktor za dobijanje posla – pogotovo u sredinama gdje je konkurencija među kandidatkinjama veća.

Budi otvorena za prilike koje ti na prvi pogled možda ne djeluju idealno.

Ponekad upravo te prilike otvore vrata za tvoj razvoj, za nova poznanstva i za dugoročno bolje pozicije.

Zapamti:

- Tržište rada danas traži više od formalne kvalifikacije – traži aktivnu, fleksibilnu i spremnu osobu koja ne odustaje lako.
- Traži one koje ne čekaju da im se pruži šansa, nego same

stvaraju svoju priliku.

- Znanje o tome kako tržište funkcionira daje ti prednost – nećeš biti iznenađena, obeshrabrena ili uhvaćena nespremna.
- Bićeš ona koja zna šta traži i koja razumije šta može ponuditi.
- Tvoje vrijeme nije prošlo.
- Tvoje vrijeme dolazi – ako ga dočekaš spremna.

Mitovi i realnost: šta treba znati odmah

Kada počneš tražiti posao, vrlo brzo ćeš naići na razne priče, savjete i mišljenja.

Neki od njih će te motivirati, ali mnogi će te obeshrabriti ako ih ne prepoznaš na vrijeme.

Da bi bila spremna, važno je da znaš razlikovati mitove (ono što ljudi često pričaju, a nije tačno) od realnosti (kako stvari zaista funkcioniraju).

Mit: „*Ako niko ne zove, znači da nisam dovoljno dobra.*“

Realnost: Ćutanje poslodavaca/kinja često nije odraz tvoje vrijednosti, već posljedica pretrpanih konkursnih procedura, tehničkih filtera ili čak unutrašnjih odluka koje nemaju veze s tobom.

U praksi:

- Poslodavci/kinje za jednu poziciju dobiju desetine ili stotine prijave.
- Nekada je presudno već to da je neko poslao prijavu ranije.
- Često se kandidati/kinje biraju interno, prije nego što oglas i završi.

Tvoja vrijednost nije definirana tuđim odgovorom. Svaka prijava, svaki pokušaj te jača. Nastavi dalje, bez obeshrabrenja.

Mit: „Nema više poslova u Bosni i Hercegovini.“

Realnost: Poslovi postoje, ali su možda drugačiji od onih koje zamišljaš ili traže dodatno prilagođavanje.

- Pojavljuju se nova zanimanja u digitalnim sektorima, turizmu, zdravstvenoj njezi, uslužnim djelatnostima.
- Mnoga zanimanja traže osnovne digitalne vještine (rad na računaru, komunikacija putem interneta).
- Programi poticaja, obuke i prekvalifikacije nude mogućnosti za nova zapošljavanja.

Mogućnosti postoje, ali tržište traži fleksibilnost, spremnost na učenje i hrabrost da ponekad izađeš iz zone komfora.

Mit: „Ako ne znam savršeno strani jezik, ne mogu naći posao.“

Realnost: Za mnoge poslove poznavanje stranog jezika jeste prednost, ali nije uvijek uslov.

- U mnogim sektorima (npr. trgovina, administracija, proizvodnja) dovoljne su osnovne komunikacijske vještine.
- Ako želiš unaprijediti svoje šanse, mnoge lokalne organizacije nude besplatne ili subvencionirane kurseve jezika.
- Važnije od savršenog poznavanja jezika često je spremnost da komuniciraš, učiš i razvijaš se.

Nedostatak jezika nije prepreka – to je samo dodatni izazov koji možeš postepeno savladati.

Mit: „Ako me odbiju, bolje je da odustanem.“

Realnost: Odbijanje je prirodan dio procesa. Niko ne uspije odmah – ni oni koji sada imaju odlične poslove.

- Svaki odgovor „ne“ ti donosi novu lekciju – kako bolje napisati prijavu, kako sigurnije nastupiti na razgovoru.
- Uspješni ljudi nisu oni koji nikad nisu bili odbijeni – nego oni koji nisu odustajali nakon odbijanja.

Odbijanje nije kraj. Ono je dokaz da si pokušala. A pokušaj za pokušajem vodi do uspjeha.

Zapamti:

- Na početku traženja posla lako je pasti pod uticaj glasina, mitova i strahova.
- Prava snaga dolazi kada pogledaš realnost u oči, razumiješ je – i ipak odlučiš koračati dalje.
- Svaka tvoja prijava, svaka tvoja poslana biografija, svaka tvoja obuka i razgovor – sve to gradi tvoj put.
- Ne daj da te mitovi uspore ili zaustave.
- Ti nisi ovdje da vjeruješ pričama koje te umanjuju.
- Ti si ovdje da pišeš vlastitu priču uspjeha.
- I ta priča počinje – baš sada.

Gdje tražiti prilike

Kada znaš šta želiš i šta tržište traži, sljedeći korak je naučiti gdje i kako tražiti prilike koje ti mogu otvoriti vrata ka zaposlenju. Prilike postoje – ali ne dolaze uvijek na velika vrata. Ponekad su skrivene tamo gdje ih najmanje očekuješ. Zato je važno da razviješ široku mrežu traženja, koristeći sve dostupne kanale.

Zavodi za zapošljavanje

Zavodi za zapošljavanje su i dalje važan izvor informacija o slobodnim radnim mjestima, obukama i poticajima za zapošljavanje.

Šta možeš pronaći na zavodu:

- aktuelne konkurse za javni sektor i privatne firme
- programe sufinansiranja zaposlenja za žene, mlade, dugotrajno nezaposlene
- obuke i prekvalifikacije koje su subvencionirane ili potpuno besplatne
- savjetovanje o karijeri.

Kako najbolje koristiti zavod:

- Redovno posjećuj njihovu web stranicu i oglasne ploče.
- Pretplati se na elektronske biltene (ako su dostupni).
- Konsultuj se s osobljem – često mogu imati informacije o prilikama koje nisu javno oglašene.

Online portali i društvene mreže

Danas se veliki dio konkursa objavljuje isključivo online. Postoji nekoliko ključnih portala i platformi koje bi trebala pratiti svakodnevno:

- **MojPosao.ba** – oglasi za različite nivoe obrazovanja i iskustva.
- **LinkedIn** – profesionalna mreža gdje možeš pronaći i domaće i međunarodne poslove.
- **Facebook grupe** – mnoge lokalne zajednice imaju grupe tipa „Poslovi Sarajevo“, „Zapošljavanje BiH“ gdje se dijele informacije o slobodnim radnim mjestima.

Kako koristiti online izvore:

- Postavi sebi cilj da dnevno pregledaš najmanje 15–20 oglasa.
- Prati stranice firmi koje te zanimaju – često oglase posao samo na svojim profilima.
- Pripremi unaprijed osnovne verzije CV-ja i motivacionog pisma za brzu prijavu.

Direktno kontaktiranje kompanija

Ne čekaj uvijek da vidiš oglas. Mnoge firme su spremne zaposliti nove radnike/ce čak i ako trenutno nemaju javno raspisan konkurs, posebno kada pronađu osobu koja im se sviđa.

Šta možeš uraditi:

- Napravi listu kompanija i organizacija u tvojoj regiji koje te zanimaju.
- Pošalji im otvoreno pismo (tzv. *open application*) sa svojim CV-jem, objašnjavajući zašto želiš raditi baš kod njih.
- Nazovi ih i raspitaj se o mogućnostima zaposlenja, pripravničkog staža ili volonterskog angažmana.

Ovakva inicijativa može ostaviti snažan utisak i povećati tvoje šanse za intervju čak i kada konkurs nije formalno otvoren.

Mreža poznanstava (networking)

Mnogo poslova nikada ne dođe do javnih oglasa – oni se popunjavaju preko preporuka, poznanstava i ličnih mreža.

Šta znači koristiti mrežu poznanstava:

- Obavijesti porodicu, prijatelje/ice, bivše kolege/ice, poznanike/ce da aktivno tražiš posao.
- Pojavljuj se na događajima, radionicama, sajmovima zapošljavanja i stručnim okupljanjima.
- Uključuj se u besplatne edukacije i kurseve – tu često upознаš ljude koji mogu prenijeti preporuku.

Nemoj se ustručavati da pitaš: „Znaš li možda za neku priliku?“ Ljudi vole pomagati kada im se pristupi iskreno.

Sajmovi zapošljavanja, obuke i programi podrške

Sajmovi zapošljavanja, koje često organiziraju zavodi za zapošljavanje, komore ili nevladine organizacije, odlična su prilika da :

- upoznaš veći broj poslodavaca na jednom mjestu
- predaš CV direktno i ostaviš lični utisak
- saznaš više o aktuelnim programima obuka i zapošljavanja.

Također, postoje različiti programi specifično namijenjeni ženama, mladima i dugotrajno nezaposlenima.

Primjer su programi samozapošljavanja, start-up grantovi i subvencionirane obuke.

Savjet: Prije sajma pripremi nekoliko kopija CV-ja, kratak uvod o sebi i pitanja koja želiš postaviti poslodavcima/kinjama.

Zapamti:

- Prilike za posao su svuda oko tebe – samo moraš naučiti kako ih pronaći.
- Neke će ti doći preko formalnih kanala, neke preko ljudi koje upoznaš, a neke ćeš sama stvoriti svojom inicijativom.
- Tvoj zadatak nije samo da čekaš.
- Tvoj zadatak je da istražuješ, pitaš, šalješ, povezuješ se i budeš vidljiva.
- Prava prilika često ne dolazi slučajno.
- Ona dolazi onima koje je hrabro traže.

PLANIRAJ SVOJ PUT – KREIRAJ SVOJ LIČNI PLAN

SMART ciljevi: Šta želiš? Kada? Kako?

Ako ne znaš tačno kuda ideš, svaka staza će ti izgledati kao prava. Zato je postavljanje ciljeva jedan od najvažnijih koraka na tvom putu ka zaposlenju.

Ali ne bilo kakvih ciljeva – već SMART ciljeva.

SMART je jednostavna metoda koja ti pomaže da jasno i precizno definišeš šta želiš, kako ćeš znati da si to postigla i kada očekuješ rezultate.

Šta znači SMART?

SMART je akronim od pet osobina koje svaki dobar cilj treba imati:

- **S** (Specific – Specifičan) – Tvoj cilj mora biti jasan, konkretan i precizan. Umjesto „Želim pronaći posao“, reci: *„Želim pronaći posao kao administrativna asistentica u firmi u Sarajevu.“*
- **M** (Measurable – Mjerljiv) – Moraš moći izmjeriti napredak. Kako ćeš znati da si na dobrom putu? Na primjer: *„Poslaću najmanje pet prijava sedmično.“*
- **A** (Achievable – Ostvariv) – Tvoj cilj mora biti realan u odnosu na tvoje trenutne resurse i mogućnosti. Ako trenutno nemaš certifikat koji je potreban za neku poziciju, cilj može biti: *„Završiti online kurs za administraciju u naredna dva mjeseca.“*
- **R** (Relevant – Relevantan) – Cilj mora biti važan za tvoje životne planove i vrijednosti. Pitanje koje sebi trebaš postaviti: *„Kako ovaj cilj doprinosi mom većem planu ekonomskog osnaživanja?“*
- **T** (Time-bound – Vremenski ograničen) – Cilj treba imati jasno definiran vremenski rok. Na primjer: *„Želim pronaći posao u struci do 1. decembra ove godine.“*

Zašto su SMART ciljevi važni?

Bez jasnih ciljeva lako možeš upasti u zamku odugovlačenja, osjećaja bespomoćnosti ili prebrzog odustajanja.

Kada imaš jasno definisane ciljeve:

- Lakše se fokusiraš na prave korake.
- Svaki mali uspjeh ti jača motivaciju.
- Imaš osjećaj kontrole nad procesom.
- Brže uočavaš prilike koje te vode naprijed.

Postavljanje SMART ciljeva ti daje plan umjesto nade, sistem umjesto slučajnosti i snagu umjesto zbunjenosti.

Kako postaviti svoj prvi SMART cilj?

Kreni ovako:

1. **Specifično** – Koji posao želim raditi? U kojem sektoru? U kojem gradu?
2. **Mjerljivo** – Koliko prijava ću poslati? Koliko ću obuka završiti? Koliko ću intervju obaviti?
3. **Ostvarivo** – Šta mi je trenutno dostupno? Koji resursi mi trebaju?
4. **Relevantno** – Da li ovaj cilj zaista vodi ka ekonomskoj stabilnosti i životu kakav želim?
5. **Vremenski određeno** – Do kada želim ostvariti ovaj cilj?

Primjer lošeg cilja: „Želim brzo naći neki posao.“

Primjer dobrog SMART cilja: „Želim pronaći posao kao administrativna asistentica u Sarajevu u naredna tri mjeseca, tako što ću poslati najmanje 15 kvalitetnih prijava i završiti jednu online obuku iz poslovne komunikacije.“

Mini zadatak: Tvoj prvi SMART cilj

Odvoji nekoliko minuta. Na prazno mjesto koje ćeš pronaći u nastavku priručnika, odgovori na ovih pet pitanja:

- Šta tačno želim postići?
- Kako ću mjeriti svoj napredak?
- Je li to realno u ovom trenutku?
- Kako mi taj cilj pomaže da postignem ono što želim?
- U kojem roku ću ga ostvariti?

Zapiši svoj prvi SMART cilj i neka ti bude putokaz u narednim sedmicama.

Zapamti:

- Snovi su važni, ali ciljevi pretvaraju snove u stvarnost.
- Kada znaš šta želiš, kako to postići i do kada, više nisi samo sanjarka – postaješ graditeljica svoje nove stvarnosti.
- Tvoj cilj danas može biti mala rečenica na papiru.
- Sutra može biti tvoja nova radna karta prema životu koji želiš.

Tvoj prvi zadatak – napiši svoj kratki plan

Sada kada znaš kako se postavljaju SMART ciljevi, vrijeme je da napraviš prvi konkretan korak – da napišeš svoj kratki lični plan.

Planiranje ti pomaže da se organiziraš, da jasno vidiš šta ti je važno i kako da svaki dan napraviš mali, ali siguran korak prema svom cilju.

Ne trebaš napisati deset stranica.

Dovoljno je da kroz nekoliko jednostavnih stavki jasno odrediš šta želiš, kako ćeš do toga doći i koje korake planiraš poduzeti.

Kako napisati svoj kratki plan?

Kratki plan treba sadržavati tri osnovne tačke:

- 1. Moj glavni cilj** – Šta konkretno želim postići u naredna tri mjeseca?
(Npr. „Želim pronaći posao kao prodavačica u Sarajevu do 1. novembra.“)
- 2. Moji ključni koraci** – Koje konkretne akcije ću poduzeti da ostvarim svoj cilj?
(Npr. „Pregledaću oglase svaki dan, poslaću najmanje tri prijave sedmično, kontaktiraću dvije firme direktno.“)
- 3. Rokovi** – Do kada ću uraditi pojedine korake?
(Npr. „Do kraja ove sedmice ću napraviti CV i motivaciono pismo. Do kraja mjeseca ću završiti kratku online obuku iz prodajnih vještina.“)

Mini vodič za pisanje tvog plana

Da ti olakšamo, postavljamo ti pitanja na koja možeš odmah odgovoriti:

- **Šta tačno želim postići?** *(Precizan opis cilja.)*
- **Koji su glavni koraci koje moram poduzeti?** *(Nabroj nekoliko ključnih akcija.)*
- **Koji mi resursi trebaju da to postignem?** *(Certifikati, CV, preporuke, poznanstva...)*
- **Kada ću napraviti svaki korak?** *(Definiraj rokove – sedmične)*

ili mjesečne.)

- **Kako ću znati da sam napredovala?** *(Na primjer: broj prijava, broj obavljenih razgovora, nova znanja stečena na obukama.)*

Šablon za tvoj prvi kratki plan

Na sljedećoj stranici ostavljamo ti prostor da popuniš ovaj šablon:

MOJ KRATKI PLAN

Moj glavni cilj:

Moji ključni koraci:

1.

2.

3.

Rokovi:

- Prvi korak završavam do:

- Drugi korak završavam do:

- Treći korak završavam do:

Kako ću pratiti svoj napredak:

Zapamti:

- Zapisani plan ima veću snagu.
- On ti daje putokaz kada se osjećaš izgubljeno, podsjetnik kada zaboraviš zašto si krenula i potvrdu tvoje odlučnosti svaki put kada pogledaš napredak koji si napravila.
- Nije važno hoćeš li odmah sve ostvariti onako kako si zamislila.
- Važno je da imaš smjer.
- Važno je da imaš svoj plan.
- Jer bez plana – sve ostaje samo želja. A s planom – svaka tvoja želja postaje mogući uspjeh.

Male pobjede – Kako slaviti svaki korak?

Kada gradiš novi život, svaki mali korak vrijedi. I svaki taj korak zaslužuje da bude prepoznat, priznat i proslavljen – ne samo veliki rezultati poput dobijanja posla, nego i svi oni tihi, svakodnevni pomaci koji te vode naprijed.

U procesu traženja posla, lako je osjetiti frustraciju jer „još nisam tamo gdje želim biti“.

Ali ako naučiš da prepoznaješ i slaviš male pobjede, izgradićeš snagu, izdržljivost i vjeru u sebe – baš onakvu kakva ti je potrebna za uspjeh.

Šta su male pobjede?

Male pobjede su svi oni trenuci kada uradiš nešto što te vodi bliže cilju, bez obzira koliko mali ili „nevidljivi“ drugima ti koraci bili.

Primjeri malih pobjeda:

- Prijavila si se na oglas koji ti je izazivao strah.
- Završila si svoj prvi profesionalni CV.
- Po prvi put razgovarala si s potencijalnim/om poslodavcem/kinjom.
- Naučila si koristiti novu platformu za traženje poslova.
- Završila si online kurs ili obuku.
- Napravila si svoj plan i pridržavala ga se cijelu sedmicu.

Ove pobjede možda neće odmah donijeti posao, ali svaka od njih **gradi tvoje samopouzdanje, tvoje kompetencije i tvoju otpornost.**

Zašto je važno slaviti male pobjede?

- Održavaš motivaciju – Traženje posla može biti dug proces. Bez prepoznavanja malih koraka, lako je izgubiti volju.
- Gradiš pozitivan mentalitet – Umjesto da stalno osjećaš da „nemaš dovoljno“, vidiš koliko si već postigla.
- Smanjuješ stres i frustraciju – Fokusiranjem na napredak, a ne samo na krajnji rezultat, smanjuješ osjećaj neuspjeha.
- Jačaš otpornost – Svaki mali uspjeh te uči da su promjene moguće i da vrijedi ustrajati. Ako osjećaš strah – znaj da

je to normalno. Ali nemoj ostajati sama u njemu. Vježbaj pred ogledalom. Razgovaraj s prijateljicom kao da je ona poslodavkinja. Svaka simulacija gradi tvoje povjerenje u sebe i smanjuje tremu kada prilika stvarno dođe.

Kako možeš slaviti svoje male pobjede?

- Zapiši ih – Drži „dnevnik uspjeha“ – svakog dana ili sedmice zapiši barem jednu stvar na koju si ponosna.
- Simbolično se nagradi – Nakon ostvarenog cilja, priušti sebi nešto što voliš – šetnju u prirodi, kafu sa prijateljicom, gledanje omiljenog filma.
- Podijeli svoje uspjehe – Pričaj o svojim malim pobjedama ljudima kojima vjeruješ. Pohvala od drugih može dodatno učvrstiti tvoje samopouzdanje.
- Vizualizuj napredak – Napravi „mapu koraka“ – svaki korak koji završiš, obilježi bojom, naljepnicom ili jednostavnom kvačicom. Vizuelni prikaz napretka jača osjećaj ponosa i kontrole.

Male pobjede danas – velike promjene sutra

Možda ti danas djeluje nevažno to što si, recimo, završila CV ili poslala dvije prijave.

Ali svaka prijava, svaki kurs, svaki razgovor su kamenčići koji zajedno grade most prema tvojoj ekonomskoj slobodi.

Uspjeh nije jedan veliki skok. Uspjeh je hiljade malih koraka koje si imala hrabrosti napraviti.

Zapamti:

- Svaki korak vrijedi. Svaki korak zaslužuje priznanje.
- I svaki korak vodi te sve bliže onome što želiš postati.

Podsjetnici za svakodnevnu motivaciju

Kada tražiš posao ili radiš na velikim promjenama u svom životu, motivacija nije uvijek konstantna.

Biće dana kada ćeš se osjećati snažno i nezaustavljivo, ali i dana kada ćeš sumnjati u sebe, osjećati se umorno ili pomisliti da je sve uzalud.

Zato su važni mali podsjetnici – svakodnevni znakovi koji ti vraćaju fokus, snagu i vjeru u to zašto si krenula ovim putem.

Zašto su važni svakodnevni podsjetnici?

- Pomažu ti da ostaneš na pravom putu, čak i kada ti se čini da nemaš vidljivih rezultata.
- Obnavljaju tvoju unutrašnju motivaciju, umjesto da je tražiš izvana.
- Pomažu ti da vidiš širu sliku i da ne izgubiš iz vida konačan cilj zbog trenutnih prepreka.

Motivacija nije nešto što čekaš da dođe. Motivacija je nešto što svakodnevno gradiš malim ritualima i svjesnim izborima.

Ideje za tvoje lične podsjetnike

Evo nekoliko načina kako da svaki dan podsjetiš sebe na svoju snagu i cilj:

- Napiši sebi poruku – Na papirić napiši kratku, snažnu rečenicu i zalijepi je na ogledalo, frižider ili laptop. Primjeri: „*Svaki dan sam korak bliže svom cilju.*“ „*Moje vrijeme dolazi.*“ „*Vrijedim više nego što mislim.*“ „*Ti si pametna, ti si sposobna, ti to možeš!*“
- Kreiraj motivacijsku mapu – Na papir ili karton nalijepi slike, riječi i simbole koji predstavljaju tvoj cilj (*npr. slika žene koja drži diplomu, radnog mjesta, putovanja, stabilne porodice*). Ova „vizija“ neka te svakodnevno podsjeća na to zašto se trudiš.
- Postavi dnevne afirmacije – Svako jutro izgovori sebi (naglas ili tiho) nekoliko rečenica koje te osnažuju. Na primjer: „*Danas ću napraviti jedan korak ka svom cilju.*“ „*Moj trud će se isplatiti.*“
- Koristi kalendar uspjeha – Na običnom kalendaru ili rokovniku,

svaki dan kada uradiš nešto za svoje ciljeve (prijava na posao, obuka, priprema za intervju), obilježi dan znakom √ ili crtežom. Vizualni trag tvog rada daje ti osjećaj kontinuiteta i napretka.

- Postavi sebi mali dnevni zadatak – Umjesto da svaki dan razmišljaš o cijelom procesu, postavi sebi jedno jednostavno pitanje: „Šta je jedan mali korak koji danas mogu napraviti da se približim svom cilju?“

Kako ostati motivirana kada dođu teži dani?

- **Prihvati da su padovi normalni.** Nisi manje vrijedna ako imaš dan bez energije.
Važno je da se sljedeći dan ponovo pokreneš.
- **Sjeti se zašto si počela.** Vрати se na svoj zapisani cilj, pročitaj ga naglas i podsjeti se svog razloga „zašto“.
- **Pohvali sebe za trud, ne samo za rezultate.** Tvoj zadatak je da ideš naprijed, korak po korak – a ne da se upoređuješ s drugima ili očekuješ savršenstvo.
- **Podsjeti se da svaki trud ostavlja trag** – čak i onda kada ga trenutno ne vidiš.

Zapamti:

- Tvoje najveće bitke ne vode se protiv drugih. One se vode unutar tebe – između glasa koji kaže „ne mogu“ i glasa koji šapuće „samo još jedan korak“.
- Podsjetnici, afirmacije, dnevni koraci – nisu sitnice. To su alati kojima hraniš vjeru u sebe kada ti je najpotrebnija.
- Svaki novi dan je nova prilika da se približiš svom cilju. Već sada imaš sve što ti treba da uspiješ – korak po korak.

TVOJI ALATI ZA USPJEH

Kako napisati dobar CV

Tvoj CV (Curriculum Vitae) je tvoja lična karta pred potencijalnim/om poslodavcem/kinjom.

On je prvi dojam koji ostavljaš, i vrlo često – tvoja prva i jedina prilika da zainteresiraš poslodavca/kinju da te pozove na razgovor.

Zato tvoj CV mora biti jasan, sažet, uredan i prilagođen poziciji za koju apliciraš.

Dobar CV ne treba da bude dug – treba da bude tačan, relevantan i efektan.

Šta CV treba sadržavati?

Bez obzira na to za koji se posao prijavljuješ, svaki CV treba imati osnovne dijelove:

- **Lični podaci** (*ime i prezime, adresa, telefon, e-mail – profesionalna adresa, npr. ime.prezime@gmail.com*)
- **Kratki lični profil** (*3–4 rečenice o tome ko si, koje vještine posjeduješ, i kakve su ti profesionalne ambicije*)
- **Radno iskustvo** (*navesti prethodne poslove, prakse, volontiranja – od najnovijeg ka starijem*)
- **Obrazovanje** (*škola, fakultet, dodatne obuke i sertifikati*)
- **Vještine** (*kompjuterske vještine, jezici, specifične tehničke vještine relevantne za poziciju*)
- **Dodatne informacije** (*vozačka dozvola, nagrade, članstvo u organizacijama, relevantni hobiji*)

Pravila za pisanje dobrog CV-ja

- Budi kratka i jasna – CV treba imati najviše 1 do 2 stranice.
- Prilagodi CV svakom poslu – Istakni iskustva i vještine koje su najrelevantnije za konkretni oglas.
- Koristi aktivan jezik – Umjesto „Bila sam odgovorna za...“,

napiši „Vodila sam“, „Organizirala sam“, „Uspješno sam realizirala“.

- Održavaj uredan i profesionalan izgled – Jednaka veličina fonta, jednostavna struktura, profesionalan izgled bez šarenih boja i komplikovanih šablona.
- Provjeri pravopis – Gramatičke greške ostavljaju loš dojam – prije slanja, uvijek pročitaj CV pažljivo ili zamoli nekog drugog da ga pregleda.

Šta izbjegavati u CV-ju?

- Nepotrebne lične informacije (bračni status, broj djece, religija).
- Neiskrene informacije – laganje o kvalifikacijama može te diskvalificirati za posao.
- Općenite fraze bez dokaza npr. „Ja sam veoma motivirana osoba“ bez konkretnih primjera ili dokaza.
- Priložene slike koje nisu profesionalne.

Primjer strukture jednostavnog CV-ja

Ime i prezime

Adresa | Telefon | E-mail

Lični profil:

Motivirana administrativna radnica sa dvije godine iskustva u radu s klijentima i vođenju uredske dokumentacije. Odgovorna, organizirana i orijentirana na rješavanje problema. Cilj mi je pronaći dinamično radno mjesto na kojem mogu dalje razvijati svoje vještine.

Radno iskustvo:

Administrativna asistentica

Firma XYZ, Sarajevo | 2022–2024

- Organizacija sastanaka i vođenje kancelarijske dokumentacije.
 - Komunikacija s klijentima i partnerima.
 - Izrada izvještaja i praćenje rokova projekata.
-

Obrazovanje:

Srednja ekonomska škola, Sarajevo – završena 2020. godine

Vještine:

- Rad na računaru: MS Office (Word, Excel, PowerPoint)
 - Osnovno znanje engleskog jezika
 - Organizacione i komunikacijske vještine
-

Dodatne informacije:

- Položen vozački ispit B kategorije
- Aktivna članica lokalne omladinske organizacije

Mini zadatak: Napiši nacrt svog CV-ja

Koristeći gore navedenu strukturu, probaj odmah napisati nacrt svog CV-ja:

- Koje pozicije ili iskustva ćeš naglasiti?
- Koje vještine ćeš staviti u prvi plan?
- Kako ćeš opisati sebe u nekoliko jasnih, jakih rečenica?

Ne čekaj da imaš „savršeno“ iskustvo. Počni od onoga što imaš – sve se gradi postepeno.

Zapamti:

- Tvoj CV je više od papira. To je tvoj glas prije nego što dobiješ priliku da se lično predstaviš.
- Neka tvoj CV bude ogledalo tvoje profesionalnosti, tvoje odlučnosti i tvog potencijala.
- Svaki put kada napišeš ili poboljšaš svoj CV – to je još jedan korak bliže prilici koju tražiš.

Kako napisati motivaciono pismo

Ako je tvoj CV tvoja lična karta, onda je motivaciono pismo tvoja prilika da ispričaš svoju priču. Ono je tvoj prostor da objasniš ko si, zašto si prava osoba za posao i šta te motivira da se prijaviš upravo na tu poziciju.

Motivaciono pismo nije prepričavanje CV-ja. To je prilika da uneseš emociju, svrhu i lični pečat svojoj prijavi.

Šta motivaciono pismo treba sadržavati?

Dobro motivaciono pismo obično ima tri jasna dijela:

- Uvod – Predstavi se kratko i jasno. Navedi na koju se poziciju prijavljuješ i gdje si vidjela oglas (ako je relevantno).
- Glavni dio – Objasni zašto te zanima ta pozicija i ta firma. Istakni koje tvoje vještine, iskustva ili vrijednosti odgovaraju

onome što poslodavac/kinja traži.

- Zaključak – Izrazi zahvalnost na razmatranju tvoje prijave i naglasi spremnost za razgovor uživo. Ostavi pozitivan, samouvjeren ton.

Pravila za pisanje učinkovitog motivacionog pisma

- Prilagodi svako pismo konkretnoj firmi i poziciji. Ne šalji isto pismo različitim poslodavcima/kinjama.
- Budi kratka i konkretna. Idealna dužina motivacionog pisma je pola do jedne stranice.
- Pokaži, a ne samo reci. Umjesto da samo napišeš „odgovorna sam“, opiši kratko situaciju kada si preuzela odgovornost i uspješno obavila zadatak.
- Koristi pozitivan i samouvjeren ton. Fokusiraj se na to šta možeš ponuditi firmi, a ne na to šta ti nedostaje.
- Izbjegni pravopisne i gramatičke greške. Motivaciono pismo je tvoj profesionalni dokument – pažljivo ga pregledaj prije slanja.

Primjer jednostavne strukture motivacionog pisma

Ime i prezime

Adresa | Telefon | E-mail

[Grad, Datum]

[Kompanija]

[Adresa kompanije]

Poštovani/Poštovana,

Prijavljujem se za poziciju [naziv pozicije] koju ste oglasili na [izvor oglasa].

Kao [navedi svoje obrazovanje/iskustvo], vjerujem da mogu doprinijeti vašem timu kroz [navedi ključne vještine ili iskustva].

Tokom svog dosadašnjeg rada stekla sam iskustvo u [navedi konkretne aktivnosti koje su relevantne za poziciju], što me naučilo [navedi vještinu, vrijednost ili uspjeh].

Posebno me privlači vaša kompanija zbog [navedi razlog zašto ti se sviđa njihova misija, vrijednosti ili način rada].

Vjerujem da bih svojim [navedi jednu ili dvije ključne osobine ili vještine] mogla doprinijeti ostvarenju ciljeva vaše organizacije. Bila bih zahvalna na prilici da razgovaramo više o tome kako mogu postati dio vašeg tima.

Hvala vam na razmatranju moje prijave. Radujem se mogućnosti daljnje komunikacije.

Srdačno,

[ime i prezime]

Najčešće greške koje trebaš izbjeći

- Pismo koje zvuči generički i bezlično.
- Previše fokusiranja na sebe („ja želim“, „meni treba“) bez povezivanja s potrebama poslodavca/kinje.
- Predugo pismo (više od jedne stranice).
- Ponovno prepisivanje informacija iz CV-ja, bez dodavanja nove vrijednosti.

Mini zadatak: Napiši skicu svog motivacionog pisma

Odvoji nekoliko minuta i razmisli:

- Koja tri razloga možeš navesti zašto baš ti odgovaraš toj poziciji?
- Koje konkretne vještine ili iskustva možeš istaći?
- Šta te posebno motivira kod te firme ili tog posla?

Pomoću ovih odgovora možeš brzo sastaviti osnovnu verziju svog motivacionog pisma.

Ne čekaj savršenstvo – piši iz srca, iskreno i s fokusom na to kako tvoja energija, vještine i iskustva mogu doprinijeti timu kojem se želiš pridružiti.

Zapamti:

- Motivaciono pismo je tvoja prilika da poslodavcu/kinji pokažeš ne samo ko si, nego i zašto te baš oni trebaju u svom timu.
- Tvoj glas, tvoje iskustvo i tvoja priča vrijede. Neka tvoje pismo to jasno pokaže.
- Prava prilika ne dolazi uvijek onima koji su samo kvalificirani. Ona dolazi onima koji znaju ispričati vlastitu priču.

Kako se pripremiti za intervju

Intervju za posao je tvoja prilika da ostaviš snažan utisak, da pokažeš ko si, šta znaš i koliko želiš biti dio tima za koji se prijavljuješ. Pravi intervju nije samo testiranje tvoje stručnosti – on je i razgovor, prilika da i ti procijeniš poslodavca/kinju.

Kao i svaki važan korak, uspješan intervju počinje dobrom pripremom.

Prije intervjuja – Šta trebaš uraditi?

Istraži firmu – Pronađi osnovne informacije o firmi – čime se bave, koja je njihova misija, koje vrijednosti promoviraju. Znanje o firmi pokazuje da ti je stalo i da si ozbiljna kandidatkinja.

Pregledaj oglas – Detaljno pročitaj oglas na koji si se prijavila. Identificiraj koje vještine i iskustva su im najvažniji i pripremi primjere iz svog iskustva koji to potvrđuju.

Pripremi odgovore na najčešća pitanja – Neka pitanja se skoro uvijek ponavljaju – nije ih teško predvidjeti i vježbati odgovore.

Spremi pitanja za poslodavca/kinju – Na kraju razgovora često te pitaju imaš li pitanja. Uvijek imaj spremna barem dva pitanja.

Primjeri:

- „Kako izgleda tipičan radni dan na ovoj poziciji?“
- „Kakve mogućnosti za usavršavanje pružate zaposlenima?“

Tokom intervjuja – Kako se ponašati?

Budi tačna – Dođi 10–15 minuta ranije. Kašnjenje stvara loš prvi utisak.

Pozdravi samouvjereno – Pruži čvrst, ali ne prejak stisak ruke, osmijehni se i uspostavi kontakt očima. ***Napomena:*** *Ako iz ličnih, kulturnih ili vjerskih razloga ne želiš pružiti ruku, to je potpuno u redu. Možeš se nasmiješiti, lagano nakloniti glavom ili verbalno pozdraviti. Profesionalnost se ne mjeri rukovanjem, već tvojom pripremom,*

stavom i kompetencijama.

Slušaj pažljivo – Ne prekidaj sagovornika/cu. Saslušaj pitanje do kraja prije nego što odgovoriš.

Odgovaraj jasno i konkretno – Ako ti postave pitanje, odgovori direktno, bez preopširnih priča. Koristi primjere iz svog iskustva kada god možeš.

Pokaži entuzijazam – Iskreno pokaži interes za posao i firmu. Poslodavci/kinje cijene kandidata/kinju koji/a želi biti dio njihovog tima.

Ostani smirena – Ako dobiješ pitanje na koje ne znaš odmah odgovor, zastani, razmisli i odgovori najbolje što možeš. Nije greška priznati da nešto ne znaš, uz napomenu da si spremna učiti.

Najčešća pitanja na intervjuima

Pripremi se za odgovore na sljedeća pitanja:

- **„Možete li nam nešto reći o sebi?“** Kratko predstavi svoje iskustvo, vještine i ono šta te motivira.
- **„Zašto želite raditi kod nas?“** Poveži ono što znaš o firmi sa svojim profesionalnim ciljevima.
- **„Koje su vaše najveće prednosti?“** Spomeni vještine koje su relevantne za poziciju.
- **„Koji su vaši najveći izazovi/slabosti?“** Odgovori iskreno, ali fokusirano na to kako radiš na poboljšanju.
- **„Gdje se vidite za pet godina?“** Pokaži ambiciju, ali i spremnost da rasteš u okviru firme.

Nakon intervjuja - Šta učiniti?

Zahvali se – Kratko, ljubazno zahvaljivanje na kraju razgovora ostavlja dobar dojam.

Zapiši svoje dojmove – Čim završi intervju, zabilježi svoja zapažanja o firmi, pitanjima koja su ti postavili i tvom nastupu. To će ti pomoći da budeš još bolja na sljedećem intervjuu.

Ostani dostupna – Ako ti najave da će te kontaktirati, čekaj strpljivo nekoliko dana. Ako se ne jave u dogovorenom roku, možeš poslati kratku, pristojnu poruku da provjeriš status prijave.

Zapamti:

- Intervju nije presudan trenutak u kojem moraš biti savršena. Intervju je razgovor – prilika da se predstaviš u najboljem svjetlu i procijeniš odgovara li ti ta prilika.
- Priprema ti daje sigurnost. Sigurnost ti daje smirenost, a smirenost ti omogućava da pokažeš ono što zaista vrijediš.
- Ti imaš šta ponuditi. Ti imaš pravo da tražiš najbolje za sebe.

Decision Matrix: kako donijeti dobru odluku između više ponuda

U početku traženja posla najviše razmišljaš o tome **kako dobiti priliku**. Ali kada uspiješ – kada dobiješ **jednu ili više ponuda** – postavlja se novo, vrlo važno pitanje:

„Kako odlučiti koji posao je najbolji za mene?”

Dobra odluka nije uvijek ona koja nudi najvišu platu. Dobra odluka uzima u obzir tvoje vrijednosti, ciljeve, životne okolnosti i dugoročne planove.

Da bi sebi olakšala, možeš koristiti jednostavan, ali moćan alat: Decision Matrix (Matrica odlučivanja).

Šta je Decision Matrix?

Decision Matrix ti pomaže da uporediš više ponuda ili mogućnosti tako što:

- Definiraš šta ti je važno (npr. plata, sigurnost, radno vrijeme, mogućnost napredovanja).
- Svakoj opciji daješ ocjene na osnovu tih kriterija.
- Objektivno vidiš koja opcija ti najviše odgovara.

Ova metoda uklanja konfuziju i emocije koje često zamagle donošenje odluke.

Kako napraviti svoju matricu odlučivanja?

Korak 1 – Napiši sve ponude koje razmatraš. Na primjer: Posao A, Posao B, Posao C.

Korak 2 – Definiraj kriterije koji su tebi važni.
Primjeri kriterija:

- visina plate
- stabilnost firme
- lokacija i udaljenost od kuće
- radno vrijeme i fleksibilnost
- mogućnost napredovanja
- okruženje i kultura firme
- mogućnosti dodatnog usavršavanja.

Korak 3 – Dodijeli svakoj ponudi ocjenu od 1 do 5 za svaki kriterij (1 = vrlo loše, 5 = izvrsno).

Korak 4 – Zbroji ocjene za svaku ponudu.

Ponuda s najvišim ukupnim brojem bodova može biti najbolji izbor – naravno, uvijek u skladu s tvojim osjećajem i prioritetima.

Primjer jednostavne matrice odlučivanja

Kriterij	Posao A	Posao B	Posao C
Visina plate	4	5	3
Stabilnost firme	5	3	4
Lokacija	3	4	5
Radno vrijeme i fleksibilnost	4	2	5
Mogućnost napredovanja	3	5	3
Okruženje i kultura firme	5	4	4
UKUPNO	24	23	24

Šta pokazuje primjer? Ako dvije opcije imaju isto bodova, dodatno razmisli – koja ti je bliža srcu, bolje odgovara tvojoj trenutnoj situaciji ili se uklapa u tvoje dugoročne planove.

Na šta dodatno obratiti pažnju prije konačne odluke

- Šta ti govori tvoj osjećaj? Ako neka ponuda ima bolju „ocjenu“, ali ti se nešto ne sviđa u vezi s firmom ili timom, poslušaj i taj unutrašnji osjećaj.
- Kakav je dugoročni potencijal? Neki poslovi nude manju platu na početku, ali otvaraju mogućnosti napredovanja koje dugoročno donose više koristi.
- Balans između posla i privatnog života – Koliko će ti taj posao omogućiti da imaš vrijeme za porodicu, prijatelje i sebe?

Zapamti:

- Dobre odluke ne donosi samo razum, niti samo emocije.
- Dobre odluke nastaju kada sjedneš, jasno sagledaš sve prednosti i mane i pitaš se: „*Šta me zaista vodi ka životu kakvom težim?*“
- Decision Matrix ti pomaže da sve to vidiš na papiru. Ali konačnu odluku uvijek donosiš ti – srcem, razumom i hrabrošću da izabereš ono što tebi najviše vrijedi.

TVOJ LIČNI RAZVOJ: WORKBOOK ZADACI

Ispuni tri svoje najveće snage

Kada govorimo o ličnom razvoju, prvi korak je prepoznati ono što već sada posjeduješ u sebi. Nisi prazna stranica. Svako tvoje dosadašnje iskustvo – bilo u porodici, zajednici, volontiranju, učenju ili prethodnim poslovima – oblikovalo je tvoje vještine, tvoju otpornost i tvoje vrijednosti.

Da bi mogla samouvjereno tražiti posao i predstaviti se poslodavcima/kinjama, važno je da najprije prepoznaš svoje unutrašnje snage.

Šta su tvoje snage?

Snage nisu samo tehničke vještine poput znanja stranog jezika ili rada na računaru.

Snage su i tvoje osobine i sposobnosti koje ti pomažu da uspješno rješavaš zadatke, komuniciraš s drugima i savladavaš izazove.

Tvoje snage mogu biti, na primjer:

- **Organizovanost** – znaš kako isplanirati vrijeme i prioritete.
- **Upornost** – ne odustaješ lako kada naiđeš na prepreke.
- **Empatija** – razumiješ i osjećaš potrebe drugih.
- **Preciznost** – vodiš računa o detaljima i kvalitetu.
- **Kreativnost** – nalaziš nova rješenja za stare probleme.

I mnogo više.

Zašto je važno znati svoje snage?

- Snage ti pomažu da bolje prezentiraš sebe na razgovorima za posao i u motivacionim pismima.
- Snage ti daju samopouzdanje u trenucima kada se suočavaš s odbijanjima ili izazovima.
- Snage ti pomažu da bolje izabereš poslove koji odgovaraju tvojim sposobnostima i ličnim vrijednostima.

Kada znaš koje su tvoje najjače strane, možeš ih svjesno koristiti kao svoje prednosti.

Kako prepoznati svoje tri najveće snage?

Ako ti je teško odmah ih imenovati, probaj ovako:

- Prisjeti se situacije kada si bila ponosna na sebe. Šta si tada uradila? Koje si sposobnosti pokazala?
- Razmisli koje komplimente najčešće dobijaš od drugih ljudi.
- Razmisli šta ti ide „lako“, a drugima možda predstavlja izazov.
- Razmisli koje tvoje osobine su ti pomogle da postigneš ciljeva koje si već ostvarila.

Workbook zadatak

Upute: Na linijama koje će biti ostavljene u nastavku priručnika, napiši odgovore iskreno, bez skromnosti. Ovdje nema „tačnih“ ili „pogrešnih“ odgovora. Ovdje se radi o tome da bolje upознаš i priznaš svoju unutrašnju snagu.

Moje tri najveće snage su:

1. _____
2. _____
3. _____

Primjeri iz mog života gdje sam pokazala ove snage:

(Da lakše vidiš kako tvoje snage žive u stvarnom svijetu.)

- Kada sam _____, pokazala sam snagu _____.
- U situaciji _____, iskoristila sam svoju vještinu _____.
- Zahvaljujući mojoj _____, uspjela sam _____.

Dodatni zadatak (opcionalno)

Traži povratnu informaciju od drugih

Ponekad drugi vide u nama ono što mi sami ne primjećujemo. Zato predložimo da pitaš tri osobe koje poznaješ i kojima vjeruješ:

„Koje su, po tvom mišljenju, moje tri najveće snage?“

Zapiši njihove odgovore i uporedi ih sa svojim. Možda ćeš se iznenaditi koliko si zapravo sposobna i jaka.

Zapamti:

- Tvoje snage su tvoje bogatstvo. One su tvoje oružje u svijetu izazova, tvoji mostovi ka novim prilikama, tvoja sidra kada vjetrovi života postanu jaki.
- Prepoznaš ih. Njegu ih. I koristi ih – jer one su tvoji saveznici na svakom koraku tvoje nove priče.

Popiši 10 organizacija u kojima želiš raditi

Sada kada si jasnije prepoznala svoje snage, vrijeme je da ih usmjeriš ka konkretnim prilikama.

Jedna od najvažnijih stvari u traženju posla je imati cilj – a to znači znati kod kojih poslodavaca/kinja želiš raditi. Ne čekaj samo oglase. Ti biraš – ne čekaš da te neko izabere.

Ako znaš gdje želiš biti, lakše ćeš:

- pratiti njihove konkurse
- prilagoditi svoj CV i motivaciono pismo njihovim vrijednostima
- naći način da se povežeš s njima, čak i ako trenutno nemaju otvorena radna mjesta.

Zašto praviti listu organizacija?

- Daje ti fokus – Umjesto da tražiš nasumično, jasno znaš na šta se trebaš koncentrirati.
- Pomaže ti da se bolje pripremiš – Možeš istražiti te firme i prilagoditi prijavu baš njima.
- Povećava tvoju motivaciju – Kada znaš da postoji realna šansa da radiš u firmi koja ti se sviđa, lakše ti je zadržati energiju i upornost.
- Otvara ti vrata – Čak i ako trenutno nemaju otvoren konkurs, možeš im poslati otvorenu prijavu ili ih pratiti za buduće prilike.

Kako izabrati firme za svoju listu?

Razmisli o ovome:

- Koje firme se bave onim što te zanima?
- Gdje se njeguje radno okruženje koje bi ti odgovaralo (prijateljski timovi, prilike za učenje, podrška ženama)?
- Da li želiš raditi u velikoj kompaniji ili malom preduzeću?
- Da li ti je važnija sigurnost posla ili prilika za brzo napredovanje?

Na osnovu ovih pitanja, izaberi 10 firmi, organizacija, udruženja ili institucija u kojima bi voljela raditi.

Workbook zadatak

Upute: Na linijama koje će biti ostavljene u priručniku, popuni svoju listu željenih poslodavaca/kinja.

Moja lista 10 organizacija gdje želim raditi:

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Dodatni koraci (opcionalno)

Za svaku firmu s liste, pokušaj pronaći:

- Njihovu zvaničnu web stranicu i profile na društvenim mrežama.
- Informacije o njihovim vrijednostima i misiji.
- Da li trenutno imaju otvorene pozicije ili opciju za slanje otvorene prijave.
- Da li poznaješ nekoga ko radi tamo i može ti dati više informacija.

Čak i najmanji koraci u istraživanju mogu ti pomoći da budeš spremna kada se pojavi prava prilika.

Zapamti:

- Kada jasno znaš gdje želiš biti, tvoja potraga za poslom više nije nasumično lutanje – postaje strateški put u kojem ti vodiš igru.
- Ne moraš čekati da te neko „otkrije“.
Ti možeš prva zakucati na vrata koja želiš otvoriti.
- Istražujući gdje želiš raditi, već sada pokazuješ hrabrost da gradiš svoj put.

Koje vještine i kompetencije već imaš? (Samoprocjena)

Jedna od najvećih prepreka prilikom traženja posla je osjećaj da „nemam dovoljno znanja“ ili da „drugi sigurno znaju više“. Međutim, istina je da već sada nosiš u sebi mnogo više vještina nego što možda misliš.

Ovaj zadatak ti pomaže da napraviš samoprocjenu – da jasno vidiš koje vještine već imaš, kako bi ih znala istaknuti prilikom pisanja CV-ja, motivacionog pisma i razgovora za posao.

Šta su vještine i kompetencije?

Vještine su praktične sposobnosti koje si stekla kroz obrazovanje, rad, životna iskustva ili samostalno učenje.

Kompetencije su šire – one uključuju znanja, vještine, stavove i ponašanja koja ti omogućavaju da uspješno obavljaš određene zadatke.

Primjeri vještina:

- rad na računaru (Word, Excel, e-mail komunikacija)
- vođenje evidencija i organizacija dokumentacije
- komunikacijske vještine (pisana i usmena komunikacija)
- rad sa strankama ili klijentima
- timski rad i saradnja
- prodajne vještine
- osnovno znanje stranih jezika.

Primjeri kompetencija:

- rješavanje problema
- organizacija vremena
- prilagodljivost promjenama
- upornost i istrajnost
- kreativnost i inovativno razmišljanje.

Kako prepoznati svoje vještine i kompetencije?

Razmisli o iskustvima kao što su:

- škola, kursevi, radionice
- volontiranje u zajednici
- briga o domaćinstvu ili porodici
- pomoć u organizaciji događaja
- rad u formalnim ili neformalnim poslovima (čak i sezonski ili povremeni rad).

U svakom od tih iskustava sigurno si stekla vrijedne vještine.

3. Workbook zadatak: Tvoja lista vještina

Upute: U prazna polja koja slijede, iskreno i bez umanjivanja, upiši vještine i kompetencije koje već posjeduješ.

Vještine koje posjedujem:

(primjeri: rad na računaru, komunikacija, organizacija, prodaja)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Kompetencije koje posjedujem:

(primjeri: rješavanje problema, upornost, timski rad, prilagodljivost)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4. Dodatni zadatak (opcionalno)

Ako želiš dublje razumjeti svoje vještine:

- Prisjeti se posljednje situacije kada si riješila neki problem – koje si vještine koristila?
- Prisjeti se kada si uspješno završila zadatak ili projekat – koje osobine su ti pomogle da uspiješ?
- Pitaj bliske osobe: „Koju vještinu ili osobinu kod mene najviše cijeniš?“

Ova razmišljanja pomoći će ti da vidiš širu sliku o sebi.

Zapamti:

- Nema „malih“ vještina. Sve što znaš i što možeš – vrijedno je.
- Znanje o sopstvenim vještinama daje ti snagu da se

samouvjereno predstaviš. I da znaš da u svakoj prijavi, na svakom intervjuu, носиš sa sobom **realne**, opipljive sposobnosti koje imaju vrijednost.

- Tvoja snaga je već tu. Vrijeme je da je prepoznaš i ponosno pokažeš.

Tvoje vrijednosti: Šta ti je zaista važno u poslu i životu

Vještine i iskustvo ti pomažu da pronađeš posao. Ali tvoje vrijednosti ti pomažu da pronađeš posao i okruženje u kojem ćeš biti sretna, ispunjena i dugoročno motivirana.

Vrijednosti su tvoj unutrašnji kompas. One određuju šta ti je važno, šta te pokreće i kakav odnos želiš imati prema poslu, kolegama/icama i životu.

Kada poznaješ svoje vrijednosti, lakše donosiš odluke koje su u skladu s tvojim pravim potrebama – a ne samo sa trenutnim prilikama.

Šta su tvoje vrijednosti?

Vrijednosti su principi i uvjerenja koja te vode kroz život. Na primjer:

- poštenje
- stabilnost
- pomoć drugima
- pravednost
- kreativnost
- sloboda
- razvoj i učenje
- porodični život
- sigurnost
- izazovi i napredovanje.

Nisu sve vrijednosti jednako važne svima.

Nekome je najvažnija sigurnost, nekome sloboda izražavanja, a nekome stalno učenje i rast.

Zašto je važno poznavati svoje vrijednosti pri traženju posla?

- Da izabereš posao koji ti odgovara, a ne samo onaj koji je dostupan.
- Da izbjegneš poslove koji ti dugoročno mogu donijeti nezadovoljstvo ili stres.
- Da prepoznaš radna mjesta gdje možeš biti svoja i razvijati se onako kako želiš.

Kada znaš koje su ti vrijednosti važne, lakše ćeš prepoznati kompanije i pozicije koje to poštuju.

Workbook zadatak: Tvoje najvažnije vrijednosti

Upute – U listi ispod pronađi vrijednosti koje ti najviše znače i zaokruži ih ili ih prepisi na svoje prazno polje. Pokušaj izabrati pet najvažnijih.

Ako ti nijedna od ponuđenih ne odgovara, slobodno dodaj svoje.

Primjeri vrijednosti:

- poštenje
- stabilnost
- samostalnost
- sloboda izražavanja
- kreativnost
- učenje i razvoj
- pomaganje drugima
- timski rad
- pravednost
- finansijska sigurnost
- radna atmosfera bez stresa
- fleksibilno radno vrijeme
- priznavanje truda
- mogućnost napredovanja
- porodične vrijednosti.

Moje najvažnije vrijednosti su:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Kako koristiti svoje vrijednosti u traženju posla?

Kada razmatraš ponude ili ideš na intervju, postavi sebi pitanja:

- Da li ovaj posao podržava moje ključne vrijednosti?
- Da li ova firma promovira ono što je meni važno?
- Da li bih mogla biti sretna u ovakvom okruženju?

Ako odgovori nisu pozitivni, razmisli da li postoji drugi put koji bolje odgovara onome što ti treba.

Zapamti:

- Nije dovoljno samo pronaći posao.
Važno je pronaći pravo mjesto za sebe – ono gdje tvoje vještine dolaze do izražaja, a tvoje vrijednosti se poštuju.
- Tvoje vrijednosti su tvoje svjetlo.
One ti pokazuju put, čak i onda kada sve izgleda neizvjesno.
- I kada biraš u skladu sa sobom – ne biraš samo posao.
Biraš život koji želiš živjeti.

IGRAJ I POBJEĐUJ: MINI IZAZOVI

Napiši CV za 20 minuta

Najbolji rezultati ponekad se dobijaju kada prestanemo tragati za savršenstvom i jednostavno počnemo djelovati. Zato su ovdje mini izazovi – da te pokrenu, razbiju strah i pokažu ti koliko toga možeš učiniti za vrlo kratko vrijeme.

Prvi izazov je jednostavan, ali moćan:

U roku od 20 minuta napiši osnovni nacrt svog CV-ja.

Nije važno da odmah bude savršen. Važno je da počneš – i da vidiš koliko već sada imaš materijala koji te predstavlja.

Zašto pisati CV za 20 minuta?

- Prekidaš odlaganje – Umjesto da razmišljaš danima, odmah kreiraš konkretan rezultat.
- Fokusiraš se na suštinu – U ograničenom vremenu, pišeš ono što je najvažnije i najrelevantnije.
- Gradiš samopouzdanje – Kada vidiš svoj CV na papiru, osjećaš se spremnijom i motiviranijom za naredne korake.

Pravila izazova

- Postavi tajmer na 20 minuta.
- Koristi jednostavan šablon:
 - lični podaci
 - kratki profil (3–4 rečenice o sebi)
 - obrazovanje
 - radno iskustvo (ili prakse/volontiranja)
 - vještine i dodatne informacije.
- Ne zaustavljaj se da „uljepšavaš“ – samo piši.
- Cilj je imati osnovnu verziju koju kasnije možeš uređivati i prilagođavati.

Savjeti za pisanje pod pritiskom

- Ne brini o savršenstvu. Fokusiraj se na jasnoću.
- Piši kao da se predstavljaš prijatelju/ici: jednostavno i iskreno.
- Ako nešto ne znaš tačno (npr. datum završetka škole), ostavi prazno polje – možeš ga popuniti kasnije.

Mini zadatak – Počni odmah!

- Postavi svoj tajmer na 20 minuta.
- Piši neprekidno do isteka vremena.
- Na kraju, pročitaj šta si napisala i osjeti ponos što si pokrenula nešto važno.

Zapamti:

- Pokretanje je najteži korak. Ali kada jednom napraviš prvi nacrt svog CV-ja, sve drugo postaje lakše. Nema više straha od prazne stranice. Postoji samo tvoja priča – i tvoje pravo da je ispričaš.
- Jedan CV. 20 minuta. Jedan mali korak – ali ogroman iskorak ka tvojoj budućnosti.

Pripremi odgovor na pet čestih pitanja za intervju

Pitanje 1: „Možete li nam reći nešto o sebi?“

Klasičan odgovor:

„Ja sam veoma vrijedna i odgovorna osoba. Završila sam srednju ekonomsku školu i trenutno tražim posao. Volim raditi sa ljudima i spremna sam učiti.“

Ispravan odgovor:

„Čini se da vam je važno da kandidati pokažu ne samo iskustvo, nego i stav prema poslu. Dolazim iz okruženja u kojem sam naučila da stabilnost i prilagodljivost često prave razliku. Ako želite, mogu

podijeliti kratku priču koja pokazuje kako sam to primijenila u prethodnom timu.“

Tehnike korištene:

- **Labeling** („čini se da vam je važno...“) – prepoznaješ njihova očekivanja.
- **Offer to share** („ako želite...“) – koristiš taktičko smirivanje, daješ kontrolu njima.

Zašto – U pitanju „recite nešto o sebi“ cilj je brzo postaviti emocionalnu povezanost i ponuditi dalju konkretnu priču bez forsiranja.

Pitanje 2: „Zašto želite raditi baš kod nas?“

Klasičan odgovor:

„Zato što mi treba posao i mislim da je vaša firma dobra i stabilna. Želim da steknem novo iskustvo i mislim da bih bila dobra u ovom poslu.“

Ispravan odgovor:

„Kada sam istraživala vašu organizaciju, primijetila sam koliko pažnje posvećujete razvoju zaposlenih. To me podsjetilo na ono što meni najviše znači: mogućnost da učim i doprinosim. Biste li bili protiv da podijelim kako vidim sebe uklopljenu u vašu misiju?“

Tehnike korištene:

- **Mirroring** („posvećujete pažnju razvoju“) – odražavaš njihove vrijednosti.
- **No-oriented question** („biste li bili protiv da podijelim...“) – poziv za dalju komunikaciju na siguran način.

Zašto – Ovdje je važno da pokažeš da znaš gdje dolaziš i da ti je stalo, ali da to uradiš nenametljivo i elegantno.

Pitanje 3: „Koje su vaše najveće prednosti?“

Klasičan odgovor:

„Moje najveće prednosti su da sam odgovorna, vrijedna i da volim da radim. Također sam komunikativna i prilagodljiva.“

Ispravan odgovor:

„Moji prethodni poslodavci često su mi govorili da posebno cijene moju upornost i sposobnost da ostanem smirena kada situacije postanu izazovne. Kada se pojavi neočekivan problem, trudim se prvo slušati, pa tek onda predlagati rješenja. Kako vam trenutno izgleda idealan profil osobe za ovu poziciju?“

Tehnike korištene:

- **Labeling** („moji prethodni poslodavci su isticali...“) – umjesto da sama hvališ sebe, stavljaš to u usta drugih.
- **Calibrated question** („kako vam izgleda idealan profil?“) – otvaraš prostor da ti sami kažu šta traže.

Zašto – Kod prednosti ne želiš zvučati hvalisavo – želiš izgledati profesionalno i spremno na dalji dijalog.

Pitanje 4: „Koji su vaši najveći izazovi/slabosti?“

Klasičan odgovor:

„Moj najveći izazov je to što ponekad radim previše brzo i ponekad ne provjerim sve kako treba, ali se trudim da budem pažljivija.“

Odgovor:

„Ponekad, u želji da sve bude savršeno, mogu odvojiti više vremena na detalje nego što je potrebno. Uvidjela sam koliko je važno uskladiti kvalitet s rokovima i sada koristim postavljanje jasnih prioriteta kao alat. Da li biste imali nešto protiv da navedem jedan konkretan primjer kako sam to unaprijedila?“

Tehnike korištene:

- **Self-labeling** (otkrivaš slabost kroz pozitivan okvir).
- **No-oriented question** („da li biste imali nešto protiv...“) – daješ im siguran način da kažu „ne“ (a u stvari otvaraju vrata da ispričaš priču).

Zašto – Na pitanju o slabostima važno je pokazati iskrenost i razvoj, ali ostati smiren i proaktivan.

Pitanje 5: „Gdje se vidite za pet godina?“

Klasičan odgovor:

„Vidim sebe kako radim u nekoj firmi i imam stabilan posao. Voljela bih da imam više iskustva i možda napredujem na bolju poziciju.“

Odgovor:

„Imam osjećaj da bih se najviše voljela razvijati kroz projekte u kojima se kombiniraju učenje i konkretni rezultati. Vaša firma izgleda kao mjesto gdje se cijeni rast kroz radne izazove. Kako vi podržavate dugoročni razvoj vaših zaposlenih?“

Tehnike korištene:

- **Labeling** („imam osjećaj da bih najviše voljela...“) – izražavaš unutrašnju motivaciju.
- **Calibrated question** („kako vi podržavate razvoj?“) – pametno prebacuješ fokus na prilike koje nudi firma.

Zašto – Na ovom pitanju važno je izgledati ambiciozno, ali realno, i pokazati interes za razvoj unutar firme.

Finalna Mini tabela tehnika:

Tehnika	Kako se koristi	Zašto je korisna
Labeling	Prepoznaješ emocije/ situaciju („Čini se da...“, („...„Imam osjećaj	Smanjuje otpor i gradi povjerenje
Mirroring	Ponavljáš ključne riječi sagovornika/ce	Omogućava prirodno vođenje razgovora
Calibrated questions	Postavljaš „kako“, „zašto“, „šta“ pitanja	Dobijaš više informacija i vodiš razgovor
No-oriented questions	Postavljaš pitanja na koja sagovornik/ca odgovara „s „ne	Sagovornik/ca se osjeća sigurnije i lakše daje saglasnost
Offer to share	Ljubazno nudiš primjer, umjesto da ga namećeš	Daješ sagovorniku/cu osjećaj kontrole
Self-labeling	Ispred slabosti sam identificiraš problem	Pokazuješ svijest i spremnost za razvoj

Zapamti:

- Uspješan intervju ne zavisi samo od toga šta kažeš, već i kako kažeš. Kada koristiš ove tehnike, ti ne odgovaraš samo na pitanja – ti vodiš razgovor, gradiš odnos povjerenja i stvaraš priliku za sebe.
- Taktika + empatija + kontrolirana komunikacija = tvoja nova prednost.

Ažuriraj svoj LinkedIn profil (ili napravi ga)

Danas, tvoj online profil je tvoj drugi CV. Poslodavci/kinje sve češće, čak i prije nego pročitaju tvoju prijavu, pogledaju kakav utisak ostavljaš na internetu – posebno na profesionalnim mrežama poput LinkedIna.

Zato tvoj naredni mini izazov glasi – Ažuriraj svoj LinkedIn profil – ili, ako ga nemaš, napravi svoj prvi profil!

Zašto je LinkedIn važan?

- **Veća vidljivost** – Poslodavci/kinje i regruteri/ke mogu te pronaći čak i kada se ne prijavljuješ aktivno.
- **Profesionalno predstavljanje** – Tvoj profil pokazuje ko si, šta znaš i šta te zanima.
- **Mogućnosti za umrežavanje** – Povezuješ se sa ljudima iz tvoje struke, kompanijama i organizacijama koje te zanimaju.
- **Dodatna vrijednost u prijavi** – Kada u prijavi navedeš svoj LinkedIn link, pokazuješ da ozbiljno shvataš svoj profesionalni razvoj.

Šta trebaš imati na svom LinkedIn profilu?

Evo jednostavne „to-do“ liste:

- Profesionalna profilna slika – Nije potrebna savršena studijska slika, ali trebaš izgledati uredno, prijateljski i profesionalno.
- Ime i prezime – Bez nadimaka ili šifri.
- Kratki naslov ispod imena – Npr. „Administrativna radnica u razvoju | Komunikativna i organizovana“.
- Sažetak (*About*) – Nekoliko rečenica o tome ko si, šta znaš i čemu težiš. (Po uzoru na „kratki lični profil“ iz CV-ja.)
- Obrazovanje – Škola, kursevi, sertifikati.
- Radno iskustvo (ako ga imaš) – Uključi čak i volontiranje, projekte, pripravništva – sve što pokazuje tvoju aktivnost.
- Vještine – Dodaj relevantne vještine (npr. rad na računaru, timski rad, komunikacija, strani jezici).
- Kontakti – Aktivan e-mail koji redovno provjeravaš.

Mini zadatak – Kako da kreneš odmah

- Ako već imaš profil – otvori ga sada i ažuriraj sljedeće: sliku, naslov, opis i vještine.
- Ako nemaš – Registriraj se besplatno na linkedin.com i postavi osnovne informacije (ne mora sve odmah biti savršeno).

Cilj nije da imaš najljepši profil – cilj je da počnu da te primjećuju!

Bonus savjeti za jači LinkedIn utisak

- **Poveži se sa ljudima** iz tvoje škole, bivšim kolegama/icama, prijateljima/cama koji su na LinkedInu.
- **Započni aktivnost** – Lajkuj, komentariši ili podijeli neki zanimljiv sadržaj vezan za tvoju struku.
- **Budi autentična** – Nemoj koristiti prazne fraze. Pokaži ko si – jednostavno i profesionalno.

Zapamti:

- Tvoj LinkedIn profil je tvoj otvoreni poziv svijetu da vidi tvoje potencijale.
- Ne čekaš više da te pronađu slučajno. Ti sebe postavljaš tamo gdje te prilike mogu naći.
- Svaki mali korak na tvojoj profesionalnoj mreži – je korak ka većim vratima koja se otvaraju.

Prva prijava na oglas: korak koji slavimo!

Bez obzira kakav ti je dan bio, bez obzira na to da li će te odmah pozvati ili neće, bez obzira na to koliko ti se prijava činila „malim“ korakom...

Prva poslana prijava na oglas je ogroman uspjeh.

Ona znači da si krenula. Da nisi ostala samo na razmišljanju. Da si izabrala djelovanje – i da si napravila prvi konkretan korak prema svom novom poglavlju.

Zato je tvoj naredni izazov:

Pošalji svoju prvu prijavu na oglas – i proslavi taj trenutak!

Napomena: Ako nemaš pristup vlastitom računar, ne znači da moraš odustati. Potraži podršku u svojoj okolini – prijateljicu, rodbinu, lokalnu organizaciju ili udruženje koje ti može pomoći da napišeš, ispraviš i sačuvaš svoj CV. **I zapamti:** tražiti pomoć je znak hrabrosti, a ne slabosti.

Zašto slaviti prvu prijavu?

- Rušiš strah od početka. Nakon prve prijave, svaka naredna biće lakša.
- Pokrećeš lanac pozitivnih navika. Svaki korak vodi do sljedećeg.
Jedna prijava vodi do druge, do intervjua, do ponude.
- Pokazuješ sebi da si ozbiljna. Da si prešla iz faze planiranja u fazu akcije.
- Šalješ svijetu poruku: *„Ja sam ovdje. Ja sam spremna.“*

Mini zadatak – Šta trebaš uraditi?

- Pronađi oglas koji ti odgovara (ne mora biti savršen).
- Prilagodi svoj CV i motivaciono pismo toj poziciji.
- Pošalji prijavu – bilo putem e-maila, online formulara ili druge metode.

Ne čekaj da sve bude „idealno“. **Najveća hrabrost je početi.**

Kako proslaviti svoju prvu prijavu?

- Zapiši u dnevnik: *„Danas sam napravila prvi korak ka svom novom životu.“*
- Počasti sebe nečim malim – šetnja, omiljeni desert, poziv prijateljici kojoj ćeš ponosno ispričati šta si uradila.
- Ostavi sebi podsjetnik: *„Jedna prijava bliže novoj prilici.“*
- Sjeti se: prva prijava nije samo dokument. Ona je tvoja izjava samoj sebi: *„Ja vjerujem u sebe. I idem po ono što želim.“*

Zapamti:

- U svijetu gdje mnogi ostaju u mjestu zbog straha, ti si napravila prvi korak. I to je nešto što vrijedi slaviti.
- Nije važno hoćeš li odmah dobiti posao. Važno je da si prešla prag između snova i akcije.
- A jednom kada kreneš – više se ne zaustavljaš.
- Tvoj novi početak počinje ovdje – s jednom prijavom. I velikim snom koji dolazi sve bliže.

ZAKLJUČNO: TVOJE VRIJEME JE SADA

Možda još uvijek osjećaš nesigurnost. Možda te još uvijek plaše svi ti koraci ispred tebe. Možda ti se ponekad učini da je sve preteško.

Ali znaj ovo – **Tvoje vrijeme je sada.**

Ne sutra. Ne kada sve bude savršeno. Ne kada utišaš sve strahove. **Sada.** U ovom trenutku kada čitaš ove riječi.

Kratka motivacija za dalje

Počela si put koji zahtijeva hrabrost, odlučnost i vjeru. Ne moraš znati sve odgovore odmah. Ne moraš vidjeti cijelu stazu.

Dovoljno je da napraviš prvi korak. Pa onda još jedan. I još jedan. I prije nego što primijetiš, bićeš mnogo dalje nego što si mogla zamisliti.

Poziv da nastaviš koračati svojim tempom

Nema ispravnog tempa. Nema „prebrzo“ ili „presporo“. Tvoj put je tvoj. Tvoje vrijeme je tvoje.

Ako ti treba dan odmora – uzmi ga. Ako želiš ubrzati – trči. Ako ti treba podrška – traži je.

Samo jedno je važno – **Nemoj stati.** Jer svaki, pa i najmanji korak, vrijedi.

Podsjetnik: nisi sama na ovom putu

U ovoj knjizi si upoznala i druge žene koje su bile tamo gdje si ti sada. One koje su sumnjale. One koje su padale. One koje su plakale – i ipak nastavile.

I uspjele.

I ti si sada dio te iste zajednice snage. Zajednice žena koje grade – sebe, svoju budućnost.

Nisi sama. I nikada nećeš biti.

„Korak po korak. Dan po dan. Snaga koju tražiš – već je u tebi.“

O Fondaciji CURE

Fondacija CURE je feminističko-aktivistička organizacija posvećena izgradnji društva zasnovanog na ravnopravnosti, pravdi i solidarnosti. Djelujući od 7. novembra 2005. godine, CURE predano radi na unaprjeđenju prava žena i djevojčica, s posebnim fokusom na one iz marginalizovanih zajednica.

Kao antimilitaristička i antifašistička organizacija, CURE promovišu kulturu nenasilja i aktivno se suprotstavljaju svim oblicima diskriminacije. Osnažuju žene koje su često isključene iz javnog života – Romkinje, žene s invaliditetom, lezbejke, biseksualne i trans* žene, samostalne roditeljke, žene treće životne dobi i preživjele nasilja – insistirajući na njihovom ravnopravnom učešću u svim sferama društva.

Kroz edukaciju, umjetnost, zagovaranje i ulični aktivizam, Fondacija CURE stvara prostore slobode i sigurnosti za žene i djevojke. Inovativnim pristupima i saradnjom s brojnim partnerima u BiH, regionu i inostranstvu, jačamo feminističke pokrete i gradimo inkluzivne zajednice.

Naš rad temelji se na stvaranju sistemskih promjena: kroz kampanje, istraživanja, neformalne obrazovne programe i kreativne inicijative promoviramo rodnu ravnopravnost, holističku sigurnost žena i aktivno učešće u političkom i društvenom životu.

Fondacija CURE se vidi kao pokretačka snaga društvene transformacije – organizacija koja povezuje, osnažuje i predvodi promjene koje vode ka društvu u kojem su žene u potpunosti ravnopravne, slobodne da odlučuju o svom životu i prisutne u svim procesima odlučivanja.

